Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראָשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 184 | Łódź, Poniedziałek, 8 sierpnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ו׳ מנחם אב תרצ״ב | № 184

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

באיקאט אויף דייטשע סחורות

פאר דער כוליגאנישער טעטיגקייט פון די היטלער-לייט

שארפע אקציע פון די אמעריקאנער יודען

ניו-יאָרק, 7 (ספ. טעל.)

אין גאַנץ אַמעריקאַ האָט זיך איצט ענטוויקעלט אַ בעוועגונג צווישען יודען וועגען אָנגעהמען מיטלען געגען די כוליגאַנישע אַרויסטרעטונגען פון די היטלעריסטען אין דייטשלאַנד.

עס זענען פאָרגעקומען בעראַטונגען אין אַ רייהע אַמעריקאַנער שטעט צווישען איינפלוסרייכע יודישע פערזענליכקייטען וועגען אָנגעהמען מיטלען צו שיצען דעם כבוד, לעבען און פערמעגען פון די דייטשע יודען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען: צו ערקלערען אין אַמעריקאַ אַ באָיקאָט אויף דייטשע סחורות.

דער באָיקאָט זאָל זיך קודם כל אויסדריקען אין דעם, וואָס מ׳וועט נישט שיקען קיין געלד דורך דייטשע בענק; נישט פאָהרען מיט קיין דייטשע שיפען; מ׳וועט דייטשלאַנד נישט געבען קיין קרעדיט; און דער עיקר — מ׳וועט נישט קויפען קיין דייטשע סחורות.

אין די נאָהענטסטע טעג דאַרף שוין אַרויסגעגעבען ווערען וועגען דעם אַנ׳אויפרוף צום גאַנצען אַמעריקאַנער יודענטום. די איניציאַטאָרען האָבען אַז אויב אפילו דעם באָיקאָט זאָלען פראַקטיצירען בלויז די אַמעריקאַנער יודען, וועט דייטשלאַנד איז משך פון איין יאָהר האָבען היזק עטליכע צוועלף מיליאָן דאָלאַר.

מיט 20 און 25 פראצענט ביליגער

וועלען ווערען די דירות אין פוילען

ערב דעם דערשיינען פון א דעקרעט

וואַרשאַ, 7 טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספאָנדענט)

מ׳גיט איבער, אַז שוין די היינטיגע וואָך דאַרף דערשיינען דער דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען ביליגער מאַכען דירה-געלד.

די דירות זאָלען ווערען ביליגער אויף אַזאַ אופן:

גרויסע דירות — אויף 25 פראָצענט, און קליינע — אויף 20 פראָצענט.

וואַרשאַ, 7 טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספאָנדענט)

די היינטיגע וואָך וועט פאָרקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמישע קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראַט.

עס וועט אויסגעאַרבייט ווערען דער טעקסט פון דער פעראָרדנונג וועגען ביליגער מאַכען דירות, און דערנאָך וועט וואָהרשיינליך דערשיינען, אַלס דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט.

אמעריקאנער פערזענליכקייטען

ארויסגעפאהרען קיין פוילען

ניו-יאָרק, 7 (ספ. טעל.)

פון דאַנען זענען אַרויסגעפאָהרען קיין פוילען די באַקאַנטע אַמעריקאַנער פערזענליכקייטען: מיסטער נעש, דער דירעקטאָר פון „ניישן-אַסאָסיישן" קאָנגרעסמאַן סאַמועל דיקשטיין, און דוד בראַון — דער רעדאַקטאָר פון „אַמעריקען היברו מעגעזין".

Dr. med.

A. Uryson

אינערליכע קראַנקהייטען

11-טער ליסטאָפּאַד 20, טעל. 215-85

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן פון 6–8 אָוונד.

4608

שווער געטראָפען און טיף געריהרט זענען מיר פון דעם גרויסען אומגליק, וואָס האָט דיך געטראָפען ליבע שוועגערין און שוועסטער מיט׳ן פערלוסט פון דיין ליב-הארציגען מאַן

דוד פרייס נ״ע

נישטאָ קיין ווערטער דיך צו טרייסטען, נאָר אין דער ערציהונג פון דיינע ליבע קינדער זאָלסטו אַ טרייסט געפינען.

שמואל גאָלדבלום און פרוי.

4731

דעם האַרציגסטען מיטגעפיהל דריקען מיר דיר אויס ליבע שוועסטער און שוועגערין צו דיין גרויסען אומגליק, וואָס האָט דיך געטראָפען, צוליב׳ן טויט פון דיין ליבען אונפערגעסליכען מאַן

דוד פרייס נ״ע

זיי געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

הערשל קאַכאַן און פרוי.

4730

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב׳ן פערוואַלטונגס-מיטגליד אונזער חבר **משה וואָלפאָוויטש** צוליב׳ן טויט פון זיין

פאָטער

אין דיין ווייטערע אַרבייט פאַר דער פיזישער אויסלעבונג פון יוגענט זאָלסטו אַ טרייסט געפונען.

פערוואַלטונג און מיטגלידער פון יודישען ספאָרט-קלוב „מכבי" אין לאָדז.

4728

טיף געריהרט פון דעם גרויסען אומגליק, וואָס האָט דיר געטראָפען ליבע שוועסטער און שוועגערין, צוליב׳ן טויט פון דיין טייערן געשעצטען מאַן

דוד פרייס נ״ע

דריקען מיר דיר אויס דעם טיפסטען בייליייד. זיי פון גאָט געטרייסט!

מאיר קאַכאַן און פרוי.

4730

אכטונג, בעקער-מייסטער

מיטגלידער און נישט-מיטגלידער פון בעקער-צעך אין לאָדז

היינט, מאַנטאָג, פּינקטליך 7 אַ זייגער אָוונד קומט פאָר אין איינענעם לאָקאַל פּילסודסקיעגאָ 57

אַ אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון אַלע בעקער-מייסטער אין לאָדז

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) די לאַגע אין פאַך; 2) די סאַנירונג אין פאַך; 3) פערשידענעס.

מיט אַכטונג

בנימין שקלאַרזש, שלמה ליב רויטענבערג, משה פּאָזניינסקי און מאיר גאָלדבערג.

4728

דר. מעד. בערמאַן

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה. מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג.

נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אָוונד, זונטאָג פון 9–1 בייטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. Robinzon

אָרדינירט אין **פּאַבּיאַניצע**

ווילאַ וויעטשאָרקאָווסקי.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען ביינאַכט, דעם 7-טען אויגוסט 1932 געשטאָרבען אונזער הייס-געליבטער פאָטער, מאַן און גרויספאָטער אין עלטער פון 67 יאָהר

נ״ע יעקב יוסף ב״ר משה ז״ל

מייסטערמאַן

אויבערלאַנטאַר פון „אהל יעקב"

די לויה קומט פאָר היינט, מאַנטאָג, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז שרודמיעסקאַ 72, וועגען וואָס ס׳טיילען מיט די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

קאמפעז מיט קאמוניסטן אין כינע

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון יאפאן, בעלאגערט כינעזיש קאמוניסטיש מיליטער האנקאו ביים טייך יאנג-טסע.

די צאהל פונ'ם מיליטער זאל בעטרעפען 40 טויזענד מאן.

דאס רעגירונגס-מיליטער זאל האבען איבער-געגאנגען אויף דער זייט פון די קאמוניסטען.

טשאנג-קאי-טשעק זאל דריבער האבען אליין אוועקגעפאהרען קיין האנקאו, כדי איבערצונעהמען דארט די הויפט-אנפיהרערשאפט.

די רעגירונג האט צוגעזאגט די זעלנער פון דער קאמוניסטישער ארמעי גוט-בעצאהלט, און די אפיצירען — אנ'אוואנס און אנצונעהמען זיי אין דער רעגירונגס-ארמעי, אויב זיי וועלען זיך אונ-טערגעבען.

פאריז, 7 (ספ. טעל.)

די שטאט האנקאו איז ארומגערינגעלט דורך קאמוניסטישע אפטיילונגען אין דער צאהל פון 40 טויזענד מאן.

איין בריגאדע איז אריבער אין פולען בע-שטאנד אויף דער זייט פון די קאמוניסטען.

פרענטש-בעריכט אפגעווארפען

אויף דער לעצטער זיצונג פון אקצ. קאמיטעט

לאנדאן, 7 (יט"א טעלעגראפיש)

אויף דער לעצטער זיצונג, פון אקציאנס-קא-מיטעט, איז מיט א מעהרהייט שטימען אפגעווא-רפען געווארען דער פרענטש-בעריכט, ווייל ער איז געגען מאנדאט און געגען דעם מאקדאנאלד-בריף. באכ'ן בעשלוס, זענען די זיצונגען איבערגעריסען געווארען ביז דאנערשטאג, ד. ה. ביז נאך די זיצונגען פון דער אדמ. קאמיסיע ביי דער אגענץ, וואס האט זיך היינט אנגעהויבען.

די בעראטונג פון דער אדמ. קאמיסיע איז געעפענט געווארען פון אסקאר וואסערמאן. דעם פארזיץ פיהרט לעא מאצקין, סאקאלאוו, ד"ר אר-לאזאראוו און פראס. בראדעצקי האבען געהאלטען פאליטישע רעפעראטען.

אמעריקא מאכט הכנות

צו מאכען א ריכטיגען בורא פרי הגפן

ניו-יארק, 7 (ספ. טעל.)

אלע אינהאבער פון ביר-ברויערייען ריכטען זיך אויף דער אפשאפונג פון דער פראהיביציע און לייגען אריין די שווערע מיליאנען און איבער-בויען זייערע ברויעריי'ן.

איינע פון די פראנצויזישע פירמען, וואס פערנעהמט זיך מיטן וויין-אימפארט קיין אמעריקא האט אויף בעשטעלונגען איינגעקויפט 8 מיליאן פלעשער וויין פאר 5צ מיליאן דאלאר.

אויף דער דייטשער „טאג-ארדענונג“...

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

די פאריגע נאכט איז פארגעקומען אין ראצי-באזש אנ'אטענטאט אויף דער „אבערשלעזישער רונדשוי“.

דער באמבען-אויפרייס האט צושמעטערט דעם פראנט פונם הויז, וואו די צייטונג געפינט זיך.

אין דער געגענד לעץ איז פארגעקומען א בלוטיגער קאמף צווישען די היטלעריסטען און „רייכסבאנער“. דערביי איז דערשאסען געווארען דער פיהרער פון די „רייכסבאנער“, קאצאן.

אין בערלין האבען אומבעקאנטע אויסגע-בראכען די שויבען אין דעם פאלאץ פון הוגענ-בערג'ן.

מאנארכיע איז דייטשלאנד

גרייט צו היטלער מיט'ן קראנפרינץ ווילהעלם

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

די „נייע מאנטאגס-צייטונג“ גיט איבער, אז עס זענען פארגעקומען געהיימע בעראטונגען צווי-שען דעם גען. קראנפרינץ ווילהעלם און היטלער'ן.

אין רעזולטאט פון די בעראטונגען איז בע-שלאסען געווארען אין דייטשלאנד איינצופיהרען א מאנארכיע.

דער פלאן וועט פערווירקליכט ווערען אויף אזא אופן, אז היטלער וועט געוועהלט ווערען אלס פרעזידענט, און דערנאך וועט ער זיך אפזאגען און איבערגעבען די מאכט דעם קראנפרינץ וויל-העלם.

מורא'דיגע גרובען-קאטאסטראפע איז יאפאן

55 בערג-ארבייטער זענען אומגעקומען בעת א גאז-אויפרייס

טאקיא, (ספ. טעל.)

א מורא'דיגע גאז-עקספלאזיע איז געשעהן אין די קויהלען-גרובען פון דער געגענד סאראט-סעלי, אויפ'ן אינזעל קאקאירא.

בעת דער עקספלאזיע האבען זיך אין דעם גרובען געפונען 59 בערג-ארבייטער, פון וועלכע בלויז 2 איז געלינגען צו אפראטעווען.

ביז איצט האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגעשלעפט 36 טויטע קערפערס.

די איבעריגע 21 האט מען נאך נישט גע-פונען.

גענויערע ידיעות וועגען דער שרעקליכער קאטאסטראפע פעהלען לעת עתה.

אויסטערלישער זעלבסטמארד

ברענגט פינסטערניש אויף א גאנצער שטאט

טארן, 7 (טעלעפאניש).

נעכטען ביינאכט איז פלוצים אין דער גאנ-צער שטאט פינסטער געווארען, ווייל אומעטום האט זיך מיטאמאל אויסגעלאשען די עלעקטרי.

שפעטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז די סבה פון דער פינסטערגיש איז געווען די, וואס איינער, א 19-יעהריגער יונגערמאן מיט'ן נאמען פאוועל קיזשעווסקי איז בעגאנגען זעלבסטמארד, ארומוויק-לענדיג זיך דעם האלז מיט דראטען, וועלכע ער האט פערווארפען אויף דער עלעקטרישער ליניע.

דאס האט געבראכט צו א קורץ שלוס. און אין דער גאנצער שטאט איז געווארען פינסטער.

דער טומל ארום קלארא צעטקינס פארזיץ אין רייכסטאג

בערלין, 7 (ספ. טעל.)

די היטלעריסטען מאכען אנ'אלארם וועגען דעם, אז דער רייכסטאג וועט געעפנעט ווערען דורך דער קאמוניסטקע קלארא צעטקין.

די „היטלעריסטישער „אנגריף“ גיט איבער, אז קלארא צעטקין וואוינט שטענדיג אין מאסקווע און, הגם זי איז א קאמוניסטקע פערמאגט זי אין דער געגענד פון טיבינגען א פרעכטיגע אייגענע ווילע, און — אז זי איז א יודיש קינד.

אויב זי זאל פיהרען דעם פארזיץ אויף דער ערשטער זיצונג פון רייכסטאג, קאן מען זיך אלזא, ריכטען אויף א גרויסען סקאנדאל.

נידערטרעכטיגער פערברעכען פון אנ'אלמנה

וויען, (ספ. טעל.)

פאליציי האט ענטדעקט אין בעלגראד א שוי-דערליכען פערברעכען:

א געוויסע אלמנה האט אייגענהענדיג בלינד-געמאכט איהר דינסט-מיידעל, וועלכע האט זיך נישט געוואלט פערנעהמען מיט פראסטיטוציע.

כדי אויסצומיידען די שטראף, האט די פערברע-כעריז פערשלאסען דאס אומגליקליכע מיידעל אין א ווילע היגטער דער שטאט, וואו זי האט זי גע-האלטען פערשפארט אין משך פון עטליכע חדשים.

א דאנק די שמועסען פון שכנים, אין פאליציי געקומען אויף די שפורען פונ'ם פערברעכען.

אין דער שטאט הערשט א שטארקע אויפ-רעגונג.

גרויסע שיף-קאטאסטראפעס

אויף די ענגלישע וואסערן

לאנדאן, 7 (ספ. טעל.)

דער דאמפער „ראטשעסטער“, וועלכער האט געפיהרט 550 פאסאזשירען איז ארויף, מחמת דעם נעבעל, אויף א זאמד, אויף א שטח 3 מייל ווייט פון קלעקטאן.

ביים צושווימען צום אינזעל סצילא איז ארויפ-געפאהרען אויף א זאמד די פאסט-שיף „סציל-יאניאן“ מיט 200 פאסאזשירען.

אין ביידע פאלען האט מען די פאסאזשי-רען אפגעראטעוועט.

פון לאנדאן איז מען מודיע:

דער דאמפער „פאטריק“, וועלכער האט גע-פיהרט אויף זיין דעק 314 פאסאזשירען איז ביים ברעג פון אינזעל דזשערסי ארויפגעפאהרען אויף א פעלז.

א צווייטער דאמפער האט ארויסגעראטעוועט די פאסאזשירען און פרובט אראפצושלעפען „פאט-ריק'ן“ פון דעם פעלז ארונטער.

דייטשלאנד וויל בגוואלד פערנעהמען פאמערן?

סענסאציאנעלע רעוועלאציעס פון א פאריזער וואכענשריפט

פאריז, 7 ספ. טעל.)

די גרויסע וואכענשריפט „או עקוטע“ פער-עפענטליכט אומדערהערטע רעוועלאציעס בנוגע די בעוואפענטע רעוויזיע-פלענער פון דייטשלאנד.

דער ארויסגעבער פון דער דאזיגער צייט-שריפט האט צופעליג געפונען א דאקומענט, וואס בעשטעטיגט דעם אופן ווי ווייט עס גרייכט די דייטשע פראפאגאנדע, און קודם כל אויף וויפיל די דאזיגע פראפאגאנדע האט א שייכות מיט די רעאלע פלענער צו פערכאפען פאמערן.

לויט ווי ס'איז צו דריגגען פון אט דעם דאקומענט, האט די פראפאגאנדע-אפטיילונג ביי דער דייטשער רעגירונג געשלאסען אנ'אפמאך מיט דער גרויסער אמעריקאנישער פרעסע-אגענץ פון הוירסט'ן.

דער דאזיגער אפמאך זעהט פאר דעם אויס צאהלען מצד דייטשלאנד 6 600,000 דאלאר פארן אדורכפיהרען א ריזיגע פראפאגאנדע-קאמפאניע אויף די שפאלטען פון דער הוירסט-פרעסע ווי אויך דורך דער פערמיטלונג פון דער אגענץ—וועל-כע דארפען געבען דעם יסוד צום אקופירען דורך דייטשלאנד די פריישטאט דאנציג, ווי אויך פאמערן.

די ערשטע שריט מצד דייטשלאנד זאלען געמאכט ווערען פונקט אין 30 חדשים ארום נאכן אנהויבען די הוירסט-קאמפאניע.

די רעוועלאציעס פון „או עקוטע“ האבען געמאכט א שטארקען איינדרוק אין די פראנצויזישע פאליטישע קרייזען.

דער ארויסגעבער פון דער צייטשריפט האט איבערגעגעבען דעם דאקומענט אין רשות פון דעם פראנצויזישען אויסערן-מיניסטער.

ארלוויב פון פינאנץ-מיניסטער

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט)

נעכטען איז אוועקגעפאהרען אויף אפרוהר-ארלויב דער פינאנץ-מיניסטער, ה' יאן פילסוד-סקי.

פערטרעטען וועט איהם דער וויצע-מיניסטער ה' סטאזשינסקי.

היטלעריסטען געווארפען א גראנאט אין א יודישען האטעל

ווייטערע טעראר-אקטען אין מזרח-פרייסען

בערלין, 7 (יט"א טעלעגראפיש)

פון קעניגסבערג קומען ווייטער אן ידיעות פון מזרח-פרייסען, אז די היטלעריסטען פיהרען ווייטער זייער טעראר-אקציע. אין ברעסלוי האבען היטלעריסטען געווארפען א גראנאט אין יודישען האטעל באגינסקי. דער שאדען איז א בעדייטענדער.

געריכטס-אורטייל פאר עפענט-ליכען גוואלדטאט אין מאסקווע

מאסקווע, 7 (ספ. טעל.)

דאס מאסקווער קרייז-געריכט האט פערמשפט א גרופע, וואס איז געווען אנגעקלאגט אין עפענט-ליכען גוואלד-טאט.

עס זענען פעראורטיילט געווארען: 2 — צום טויט, און 3 — צו 10 יאהר תפיסה.

אנ'ערד-ציטערניש

פאנטא-דעלגאדא (אזארען), 7 (ספ. טעל.)

דא האט זיך געלאזט פיהלען א שטארקע ערד-ציטער-ניש, וועלכע האט געדויערט 3 סעקונדען.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 8 אויגוסט

11,58 צייט-סיגנאל, 12,10 טעגליכע פרעסע-איבערזיכט, 12,40 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 12,45 גראמאפאן-פליטען, 3.40 גראמאפאן-פליטען, 4,35 קאמוניקאט פאר פישער און שיפער, 4.40 געשפרעך אין דער פראנצויזישער שפראך, 5,00 סאליסטען-קאנצערט, 6,00 רעפעראט, 6.20 טאנץ-מוזיק. 7.15 פערשידענעס, 7,35 ראדיא-פרעסע, 7,45 קאמוניקאט פון דער לאדזשער האנדעלס-קאמער, רעפערטואר פון די טעאטערן, 8,00 קאנצערט, 9,00 פרעסע-בעריכט, 10.1 פעליעטאן, 10,30 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופטפליהער, 10,40 ספארט. 10,50 טראנסמיסיע פון קראקא, 10,55 טאנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

4 45 פאריז — קאנצערט 7,30 ריגא — אפערע, 7,45 שטראסבורג — אפערעטע. 8,00 לאנדאן — קאנצערט, 9,00 בריסעל — סימפאני-שער קאנצערט, 1,000 קאפענהאגען — סימפאני-שער קאנצערט.

שטאט-טעאטער, ציגעל-גאס 27
יודיש-דראמאטיש טעאטער אין פוילן
XVII יאר ווילנער טרופע
דיר. מ. מזאה.
היינט, מאנטאג, ד. 8-טן, 9.15 אווענט
פרנסה
מוזיקאלישע קאמעדיע אין 3 אקטן
פון ה. נאטעספעלר
רעזשי: ד"ר מ. ווייכערט. מוזיק: הענעך קאן, דעקאראציע: וו. וויינטרויב.
טענץ: ל. ראטבוים.
אין 3-טן אקט גרויסער רעווי-פראגראם.
בילעטן צו בעקומען אין בעטעל-קאסע פון שטאט-טעאטער מאניושקי 1.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס,
בילצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך, ביי
SZCZĘSLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

פאר געלד, בישוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטרקאווער 7

Dr. Wajnberg
ספעציאליסט פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-גאס 11, טעל. 126 02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
8 אויגוסט 1932

יודיש-פוילישע גוד-וויל-קאמיטעטן

מיר הערען ווידער וועגען א בערעטונג אין פאריז, אויף וועלכער עס איז שוין געשאפען געווארען א „קאמיטעט פאר פויליש-יודישע צוזאמענארבייט". אין מיטען די גרעסטע היצען, אין א צייט, ווען דאס גאנצע געזעלשאפטליכע לעבען האט זיך אפגעשטעלט צוליב וואקאנדע, האבען זיך פערזאמעלט איניגע מענשען, וועלכע פערטרעטען נישט קיינעם, און האבען זיך שוין אפיציעל ערקלערט אלס פויליש-יודישער „גוד-וויל"-קאמיטעט. צו וואס איז עס נעווען נויטיג, און ווער דארף עס האבען?

דער פלאן וועגען די פויליש-יודישע גוד-וויל-קאמיטעטען האט זיך איינגאנצען גישט איינגעגעבען. דער בעסטער ביישפיל איז דאס, וואס עס איז געשעהן אין אמעריקא. דאס פיר-מיליאניגע אמעריקאנער יודענטום שפילט א גרויסע ראלע אין דער עפענטליכער מיינונג אין דער וועלט און די פוילישע קרייזען איז שטארק געגאנגען וועגען דעם צו בערוהיגען די אמעריקאנער יודען, און בנוגע דערס די פוילישע יודען אין אמעריקא. וועגען דעם גורל פון דעם דריי-מיליאניגען יודענטום איז פוילען. עס איז געשאפען געווארען א גוד-וויל-קאמיטעט מיט דעם צוזאג, אז דער קאמיטעט וועט קאנען פיל אויפטון, בכדי דורכצופיהרען א פערבעסערונג פון דער רעכטליכער און עקאנאמישער לאגע פון די יודען אין פוילען. עס איז צוגעזאגט געווארען דעם קאמיטעט, אז ער וועט קאנען האבען אן'איינפלוס אויף די פוילישע רעגירונגס-קרייזען אין זיינע שריט, וואס ער וועט אונטערנעהמען לטובת די יודען אין פוילען. דער פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא איז מיט דעם דאזיגען גלויבען אריינגעטרעטען אין דעם גוד-וויל-קאמיטעט. דער פערבאנד האט א לאנגע צייט זיך בעטייליגט אין דעם קאמיטעט. אבער דעם פערגאנגענעם ווינטער איז ער פון איהם ארויסגעטרעטען, איינזעהענדיג, אז עס לאזט זיך דארט גארנישט אויפטון קיין ממשות'דיגעס לטובת די פוילישע יודען.

עס איז קלאר געווארען דאס, וואס די פיהרער פון די פוילישע יודען האבען פריהער געזאגט, אז דאס פערבעסערן די רעכטליכע לאגע פון די פוילישע יודען איז א זאך פון די יודען אין פוילען אליין און פון זייער אונמיטעלבארע פערהאנדלונג מיט די רעגירונגס-קרייזען. קיין שום „פערשטענדיגונגס-קאמיטעטן" אין אויסלאנד, וועלכע קענען נאך דערצו שוואך די לאגע, וועלען דא נישט העלפען. האט זיך טאקע ארויסגעשטעלט, אז דער פרוב מיט דעם גוד-וויל-קאמיטעט אין אמעריקא איז געווען א נישט-געלונגענער און איצט, נאך דעם דאזיגען אדורכפאל פון דעם גאנצען פלאן, קומט מען אין פאריז און מען לעבט איהם ווידער אויף. צו וואס, צו ווען, צו וואס פאר א צוועק?

און ווער זענען די הערען, וועלכע געהען אריין אין דעם „קאמיטעט פאר פויליש-יודישע צוזאמענארבייט" אין פאריז? וועמען פערטרעטען זיי און אין וועמענס נאמען רעדען זיי?
אפגעזעהען פון אלע אנדערע טעמים, וועגען דער נויטווענדיגקייט און צוועקמעסיגקייט פון אזא קאמיטעט, דארף מען נאר פעסטשטעלען אט וואס:

די גאנצע שאפונג פון דעם קאמיטעט האט נישט קיין שייכות מיט די איינגעוואנדערטע פוילישע יודען אין פראנקרייך.

א. א.

א באנדיט מיט א צוקונפט...

קראקע, 7 (טעלעפאניש).

אין כיביא, טשעשינער קרייז, האט מען ארעסטירט דעם געפעהרליכען פערברעכער, דעם 24-יעהריגען סטאראן; מען האט איהם געשמידט אין קייטען און אפגעפיהרט אויפ'ן פאליציי-פאסטען, וואו ער האט זיך געפונען אונטער דער אויפזיכט פון דעם עלטערען פאליציאנט דארדא.

ביינאכט, ווען דער פאליציאנט האט א ביסעל איינגעדרעמעלט, האט דער פערברעכער ארויסגעכאפט ביי איהם דעם באגנעט און געמאכט איהם א טיפע וואונד אין בויך.

דערנאך איז ער, מיט די קייטלעך אויף די הענד אנטלאפען.

לעת עתה האט מען נאך איהם נישט געכאפט.

דעם פאליציאנט האט מען אין א זעהר שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

פארוואס האט מען זיך אפגעהאלטען אין מאסקווע
מיט קאמענטירען דעם פויליש-סאוויעטישען נישט-אנגריפס-אפמאך?

אין פערלויף פון עטליכע טאג נאכ'ן אונטערשרייבען דעם נישט-אנגריפס-אפמאך מיט פוילען האט די סאוויעטישע פרעסע געשוויגען, הגם דער אפמאך האט פאר די סאוויעטען, ווי איבריגענס אויך פאר פוילען, א קאלאסאלע בעדייטונג. מיט וואס קאן מען ערקלערען אט די איינגעהאלטענקייט ארום אזא וויכטיגען ענין? אויף אט דער פראגע פרובט ענטפערען אטמאר, דער מאסקווער קארעספאנדענט פון פוילישען אפיציאז „גאזעטא פאלסקא".

דער קארעספאנדענט שטעלט קודם כל פעסט, אז אין מאסקווע איז דאס אונטערשרייבען דעם אפמאך אויפגענומען געווארען מיט דער גרעסטער צופרידענהייט. אין די דארטיגע פאליטישע קרייזען גיט מען זיך פולשטענדיג אפ א רעכענונג.

„אז דער פאקט מיט פוילען איז דער וויכטיגסטער אפמאך פון ראטען-פערבאנד פון זינט דעם ראפאלא'ער פאקט און אז דער איצטיגער אפמאך מאכט ווירקליך אונמעגליך יעטווערע אנטיסאוויעטישע אקציע פון מערב זייט".

פארוואס זשע האט מען דאך מאסקירט דאס געפיהל פון צופרידענהייט? דערויף ענטפערט אטמאר: עס זענען פערהאן צוויי מאמענטען:

„דער ערשטער און דער פרינציפיעלער איז די מורא ארויסצורופען אונצופרידענהייט ביי דייטשלאנד. שוין מיט א יאהר צוריק, אין דער צייט פון די אונטערהאנדלונגען, האט בערלין נישט פערהוילען די נעגאטיווע בעציהונג צו יעטוועדער פערבעסערונג פון די פויליש-סאוויעטישע בעציהונגען. א געוויסער געגענזאץ אין די אנשויאונגען פון מאסקווע און בערלין איז שוין געקומען צום אויסדרוק אין דעם בעקאנטען געשפרעך צווישען עמיל לודוויג'ן און סטאלינ'ען, וועלכער האט געגעבען צו פערשטעהן, אז א פויליש-סאוויעטישער אפמאך וועט גאראנטירען בלויז די גרעניצען פון ביידע מלוכות, אבער מעהר קיין גאראנטיעס וועט ער נישט געבען.

דער צווייטער גרונד, צוליב וועלכען מ'האט פערהוילען די צופרידענהייט מיט'ן געשלאסענעם אפמאך, זענען געווען אינערליך-פאליטישע מאטיווען. מ'דארף נישט פערגעסען, שרייבט דער קארעספאנדענט, אז אין משך פון 12 יאהר, וואס טיילען אונז אפ פונ'ם שליסען דעם ריגער טראקטאט, איז פוילען סיסטעמא[illegible] רעקלעט געווארען אין די אויגען פון די סאוויעטישע בירגער. אויף די שפאלטען פון די בלעטער און אויף די מיטינג-טריבונעס האט מען שטענדיג פארגעשטעלט פוילען אלס „זשאנדאר פון איראפע", וועלכער איז די פאדערשטע וואך פון אינטערנאציאנאלען אימפעריאליזם און קאפיטאל פאר אן'אינטערווענץ וועגען די סאוויעטען. די פוילישע אינערליכע ענינים האט מען פארגעשטעלט אין דער פארם פון „לאנד פון ווייסען טעראר". אויף די קרעסען זאלען האבען געשטאנען וועלדער פון תליות", אין דער פוילישער ארמעי האבען געהערשט „פעאדאלע בעציהונגען, די זעלנער האט מען אויסגעהונגערט און געשלאגען און געהאלטען געפאנגען אין די פאשיסטישע קאזארמעס א. א. וו.

מ'האט אלזא געמוזט האבען צייט צו איבערלעגען זיך, ווי אזוי פארצושטעלען פאר די אייגענע בירגער דעם פאקט, וואס מיט דער מלוכה איז געשלאסען געווארען אזא וויכטיגער אפמאך און דאס איז לויט דער מיינונג פון פוילישען קארעספאנדענט, א צווייטע סיבה, פארוואס מ'האט אין מאסקווע זיך אפגעהאלטען פון קאמענטירען דעם געשלאסענעם אפמאך.

די פרעסע אין סאוויעט-רוסלאנד
פון אנטאני סלאנימסקי'ס איינדרוקען

מיר האבען שוין געהאט דערמאנט, אז אין דער גרויסער פוילישער ליטעראַרישער צייטשריפט „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע" דרוקען זיך איצט די איינדריקען פון בעקאנטען פוילישען שריפטשטעלער און קריטיקער אנטאני סלאנימסקי וועגען זיין רייזע איבער סאוויעט-רוסלאנד. סלאנימסקי בעציהט זיך צו אלצדינג, וואס ער האט געזעהן און געהערט אין רוסלאנד מיט א זעהר גרויסער מאס סקעפטיציזם, דער אלגעמיינער איינדרוק פון זיינע בעשרייבונגען איז מעהר א נעגאטיווער איידער א פאזיטיווער. זיינע ארטיקלען האבען פיל מענשען ענטוישט, ווייל מ'האט פון איהם פיל ערווארט, און ער צופליסט זיך אין אלגעמיין אין קלייניגקייטען.

אין איינעם פון די לעצטע ארטיקלען, וואו סלאנימסקי בעשרייבט זיינע בעגעגענישען מיט די סאוויעטישע שרייבער און וואו ער שטעלט זיך אויף דעם אלגעמיין-אנגענומענעם שטאנדפונקט, אז די סאוויעטישע שריפטשטעלער געפינען זיך אונטער דער פרעס פון דער צענזור פון די פארטיי-פאדערונגען און פון דער אלגעמיינער סאוויעטישער פאליטיק, שרייבט ער צוו. אנד. וועגען דער סאוויעטישער פרעסע מיט זיין געוואוינטליכען סקעפטיציזם:

די פרעסע געניסט ווייניג פון דער ליטעראטור. יעדער ווער עס לייענט די „איזוועסטיא", אדער אפילו די „קראסנאיא מאסקווא", ווייסט, אז דארט איז כמעט נישט פאראן קיין בעלעטריסטיק אדער קיין פעליעטאן. אויף דער ערשטער זייט בעווייזט זיך פון צייט צו צייט אן'אפיציעל געדיכט פון דיעמיאן ביעדני, וועגען וועלכען מען שמועסט, אז דאס איז דער סאמע רייכסטער מענש אין רוסלאנד. די צייטונגען ברענגען נישט קיין ידיעות וועגען פאראלען אדער קיין בעשרייב פון פערברעכענס. די געריכטס-רובריק בעגניגענט זיך בלויז מיט גרויסע פראצעסען. אין גאנצען דערמאנט א נומער פון א סאוויעטישער צייטונג גיכער א בולעטען פון עפיס א אינדוסטריעלע פירמע. דאס ארט וועלכעס עס פערנעמט ביי אונז עפיס א סקאנדאל, פאליטיק, טעאטער און רעקלאמע ווערט דארט אויסגעפילט דורך בעריכטען פון אינדוסטריעלען פראנט א'שטאט אקטריסעס אדער מערדערייען זעהט מען אויף די ערשטע זייטען די פארטרעטען פון די אודארניקעס (מוסטער - ארבייטער) די נייע ארבייטס - העלדען. יעדער נומער פון דער צייטונג איז אנגעפילט מיט ציטאטען פון לענינען און סטאלינען. דער הונגער נאך נייע ציטאטען איז אזוי גרויס, אז טיילמאל ווערען ציטירט בלויז איינצעלנע ווערטער, א שטייגער, „פאראויס"! ווי עס האט געזאגט לענין", „מיר וועלען זיך נישט אונטערגעבען, ווי עס האט געזאגט ח' קאלינין". די ציטאטען זענען פערזעהען מיט ציפערען און מיט די נומערען פון די בענד, וואס דאס מאכט זיי נאך מעהר ענליך צו ציטאטען פון דער ביבעל. ווי ווייט דאגמאטיש עס ווערט טראקטירט לענין, בעווייזט דער פאקט, וואס עס איז גענוג אין א דיסקוסיע צו ברענגען לענינס א ציטאטע, וואס שטעהט אין היפך צו דער מיינונג פון געגנער, כדי דערמיט די דיסקוסיע צו שליסען.

אבער פון יעדען נומער סאוויעטישע צייטונג פיהלט זיך אן'ערנסטקייט און אן'אנשטרענגונג פון א דור, וואס בויט און קעמפט. מען דארף נישט פערגעסען, אז אין רוסלאנד גלויבען די מענשען צומייסטענס אין דעם, וואס זיי טוען. ביי אונז אין איראפע שליסט מען אפמאכען. אין וועלכע מען גלויבט נישט. דער זשורנאליסט לויבט אהן גלויבען אין פאלט און אהן גלויבען. נישט גלויבענדיג טאדעלט ער און זידעלט. דער סוחר שליסט טראנזאקציעס, אין וועלכע ער גלויבט נישט, דער באנקיר גלויבט נישט אין דעם געלד און דער דיסקאנטער אין וועקסעל, דער בעאמטער גלויבט נישט אין דער צילבעוואוסטקייט פון זיין אמטירען און דער ארבייטער אין דעם זין און דויערהאפטיגקייט פון זיין ארבייט. דאס געריכט גיט ארויס אורטיילען, נישט גלויבענדיג אין דער שולד, די רעגירונג גיט ארויס פעראָרדנונגען, נישט גלויבענדיג, אז זיי וועלען ווערען אויסגעפיהרט. דער גלויבען אין סאציאליזם, מיט וועלכען עס לעבט דער רוסלענדישער פראלעטאריאט, ענטהאלט אין זיך פיל געפאהרען און איז די סבה פון פיל אונגערעכטיגקייטען. אבער דאך שטעלט אט דער זיך בויענדער סאציאליזם מיט זיך פאר דעם גאנצען צויבער און שיינקייט פון לעבען אין נייעם רוסלאנד.

פרויען אלס פערברעכערינס
העכסט אינטערעסאנטע באאבאכטונגען פון אן'אלטען טורמע-דאקטאר

דער הויפט-דאקטאר פון סען-לאזאר, דער גרעסטער פראנצויזישער טורמע פאר פרויען אין פאריז, האט ערטיילט א געוויסען זשורנאליסט אן'אינטערוויו וועגען זיינע טורמע-פאציענטקעס.

— פון וועלכע געזעלשאפטליכע שיכטען רעקרוטירען זיך הויפטזעכליך די דאזיגע זינדיגע? האט געשטעלט די פראגע דער זשורנאליסט.

ד"ר ביזאר, א גרויער, 60 יעהריגער הער האט געענטפערט מיט א מילדען שמייכעל:

— אין משך פון 25 יאהר, וואס איך בין טורמע-דאקטאר, איז מיר אויסגעקומען צו האבען צו טון מיט פערשידענע פערברעכערינס. די גרעסערע פערברעכערינס שטאמען, אין געגענטייל צו די מענער, פון די פערמעגליכערע קלאסען און עס טרעפען זיך צווישען זיי אפט פרויען פון בעדייטענדער אינטעליגענץ און בילדונג, ווי א שטייגער פרוי שטיינהייל, אדער בעסאראבא. פרוי בעסאראבא איז געווען א בעוואוסטע שריפטשטעלערין, וועלכע מען האט געלעזען און וועגען וועלכער עס האט זיך זעהר גוט אפגערופען די קריטיק. די גרויסע איינקונפטען פון די ביכער זענען אבער געווען ווייניג צו דעקען די אויסערגעוועהנליכע אויסגאבען פון דער דאזיגער פרוי אויף טואלעטען און אנדערע קלייניגקייטען. האט זי, אלזא, ערמארדעט איהר מאן, איהם צושניטען אויף קליינע שטיקלעך, בעהאלטען אין א קויש און אוועקגעפיהרט אויפן וואקזאל. דאס געריכט האט זי פערמשפט צום טויט, מען האט איהר אבער די שטראף פערביטען אויף אייביגע קאטארגע.

כמעט דאסזעלבע מיט דער פרוי שטיינהייל. א יונגע פרוי, האט זי ערמארדעט איהר נישט בעקוועמען מאן, כדי זי זאל קענען באלעבאטעווען מיט זיין פערמעגען. די מוטער פון מאדאם שטיינהייל, וועלכע איז געווען א אינוויליגער עדות פון דעם שוידערליכען מארד, האט אין אן'אנפאל פון נערווען-ערשיטערונג אויסגעטרונקען א גרויסע דאזע סם. און איז געשטארבען אין דעם זעלבען טאג. ווען מען האט ענטדעקט דאס פערברעכען. מען האט פון אנפאנג פערדעכטיגט, אז דאס האט מאדאם שטיינהייל אויך פערסמ'ט די מוטער, ערשט נאכדעם איז דער אמת ענטדעקט געווארען.

ביידע פערברעכערינס האבען בעת'ן פראצעס נישט ארויסגעוויזען קיין סימן פון חרטה, זיי זענען נאך געווען ברוגז, וואס די ריכטער האבען זיך ערלויבט זיי צו פעראורטיילען, פאר אזעלכע „קלייניגקייטען" צום טויט. ערשט עטליכע שעה נאכ'ן אורטייל פאלען די דאזיגע פרויען אריין אין א נערווען-אטאק, וואס גרעניצט מיט משוגעת.

א גרויס געפאהר דראהט דעמאלט דעם דאקטאר, צוריק מיט דריי יאהר זענען געזעסען אין סען-לאזאר דריי פרויען, וועלכע זענען געווען פעראורטיילט צום טויט. זייערע פערברעכענס זענען געווען אזעלכע גרויזאמע, דאס מען האט נישט גערעכענט, אז דער פרעזידענט פון דער רעפובליק זאל אויסנוצען זיין רעכט פון בעגנאדיגען, און זיי שענקען דאס לעבען. די פערברעכערינס אליין האבען זיך גערעכענט מיט דער מעגליכקייט פון באלדיגען אויספיהרען די עקזעקוציע און זיי זענען צוליב דער אזוי ארויסגעבראכט געווארען פון דעם גלייכגעוויכט, אז זיי האבען דעמאלירט די גאנצע טורמע-קאמער, נאכדעם האבען זיי זיך געווארפען אויף דעם דאקטאר, וועלכער האט זיך דארט געפינען און איהם שיער נישט דערהרגעט. צום גליק האט מען בעוויזען בעצייטענס די צעווילדעוועטע פרויען צו בערוהיגען.

אויפ'ן צווייטען טאג איז אנגעקומען א ידיעה וועגען דעם, אז די פרויען זענען בעגנעדיגט געווארען. ווי באלד מען האט זיי מיטגעטיילט וועגען דעם זענען זיי געווארען נישט צום דערקענען, שטיל, ווי די שעפעלעך.

דאס זעלבע האט בעמערקט דער דאקטאר אויף א געוויסער דייטשער פרוי-שפיאנקע. דאס איז געווען א וואונדערשעהן מיידעל און די אויפזעהערינס פון דער טורמע האבען זיך נישט גע-

(ווייטער זעהע 9-טער זייט)

הספארט-בעוועגונגה

די אלימפיאדע און די יודען

אין לאס אנזשעלאס האלט מען אין ברען פון דער אלימפיאדע, פון דער וועלט-פארמעסטונג און די ספארט-דערגרייכונגען אויף אלע געביטען.

די סאמע המצאה פון די אלימפישע פערמעסטונגען איז געווען ממש א געניאלע, דער באראן דעקובערטען וועט שוין בלייבען אין דער געשיכטע, נישט נאר פון דער ספארט-בעוועגונג, נאר אויך אין די רייהען פון די, וועלכע מיינען ערנסט מיט דער פערברידערונג פון דער מענשהייט, וועלכע מיינען אויפריכטיג מיט אויפהערען אלע אנדערע פיזישע קאמפען און ס'זאל פערבלייבען נאר דער ריטערליכער קאמף אויפן ספארט-פעלד.

זענען טאקע אלע לענדער און לענדעלעך פעראינטערעסירט, אז זיי זאלען נישט בלייבען הינטערשטעליג און זאלען אנטיילנעהמען אין דער אלימפיאדע, ווייל נישט דער זיג איז דאס וויכטיגסטע, נאר דער אנטייל אין ברידערליכען קאמף, נישט דער מעדאל נאר די דערגרייכונג, און אלע אנשטרענגונגען ווערען געמאכט, כדי דאס לאנד זאל זיין רעפרעזענטירט יעדע 4 יאהר אויף די וועלט-אלימפיאדעס.

מיר געדענקען ווי ביי יעדער אלימפיאדע שטעהען די יודישע ספארטלער פון דערווייטענס און זענען אין די רשימות פון אלע לאנדעס-עקספעדיציעס וויפיל יודישע נעמען זענען דארט פערהאן און פאסמאקעווען זיך ביי יעדען זיג פון אבראהאם אדער אנדערען יודישען אטלעט.

מיר האבען זיך נישט פערטראכט. אין דער גאנצער טראגישקייט פון דער לאגע, נאר געזוכט זיך צו קנייפען אין די באקען, אז די פארב זאל זיין רויט, מיר האבען נישט געטראכט וועגען דעם, וואס די יודען אלס יודען זענען נישט פערטרעטען אויף דער אלימפיאדע, נאר האבען זיך געטרייסט מיט דעם, וואס אין דער אדער יענער לאנדעס-עקספעדיציע געפינט זיך א יודען, אז דער אדער יענער יודישער נאמען האט פערנומען א פונקטירט ארט.

פון צייט צו צייט האט זיך אבער ארויסגערוקט די פראגע צו פאדערען ביים אינטערנאציאנאלען אלימפישען קאמיטעט, אז די יודען זאלען בעקומען אלס יודען א פערטרעטונג אין דער אלימפיאדע. ס'זענען שוין געמאכט געווארען אפילו אינטערווענצען אין דער פראגע און ווי ס'דוכט זיך איז דער ענטפער געווען, אז דער אלימפישער קאמיטעט אנערקענט נאר טעריטאריאלע לענדער און נישט קיין פעלקער. פון די גרעניצען פון רעדערייען, אינטערווענצען איז אבער די דאזיגע וויכטיגע אקציע נישט ארויסגעגאנגען.

מיר דארפען זיך אפגעבען א חשבון דערפון, וואס פארא גרויסע בעדייטונג ס'וואלט געהאט דער יודישער אנטייל אין דער אלימפיאדע, דוכט זיך, אז ביי היינטיגע אומשטענדען וואלט אזא אנטייל געהאט מעהר בעדייטונג, ווי למשל ווען די יודען וואלטען מיטאמאל געווארען א מיטגליד פון דער פעלקער-ליגע. אין דער אמת'ן רעדט מען דא וועגען פוילען אזויפיל אין דער גאנצער וועלט צוליב איהר אנטייל אין דער פעלקער-ליגע, וויפיל מ'רעדט וועגען פוילען צוליב'ן זיג פון קוסאטשינסקי'ן? וואלט מען דען אזוי געקענט אין דער וועלט דאס קליינע פינלאנד, ווען נישט נורמי און אנדערע אטלעטען.

די יודישע ספארטלער וואלטען בכלל געווארען גלייכבערעכטיגט אין דער ספארט-בעוועגונג ווען פאר זיי וואלט מעגליך געמאכט געווארען דער אנטייל אין דער אלימפיאדע. אונזערע שכנים וואלטען זיך צוגעוואוינט אונז צו רעספעקטירען און צו האלטען פאר זייערס גלייכען, מיר וועלען זיך נישט אריינלאזען אין קיין ספעציעלע חקירות וועגען דער נויטיגקייט פון אזא אנטייל. דאס פיהלט יעדער און פערשטעהט יעדער, ס'האנדעלט זיך אונז וועגען דעם, פארוואס אונזערע רעפרעזענטאנצען לאזען אדורך די געלעגענהייט, ווען אין לאסאנזשעלאס קומט פאר די אלימפיאדע אהן אונזער אנטייל און קיין שטים פון פאדערונג און קיין איין שטים פון פראטעסט דערהויבט זיך נישט געגען דער עולה, וואס ווערט אפגעטון א 15-מיליאניגען יודישען פאלק. אין דער צייט ווען ס'ווערען גלייכבערעכטיגט לענדער, וואס זענען גרויס ווי א טלומטור אין א קליין סידור'ל.

ס'איז נאך נישט צו שפעט, אנשטאט פונאנדערצובלאזען יעדע פאראד, יעדען פרט, וואס קומט פאר אין לאס-אנזשעלאס, זאלען מיר בעסער ארגאניזירען א גרויסע אקציע פון יודישע ספארטלער, וועלכע זאל פאדערען! צולאזען יודען אלס גלייכע מיט גלייכע צו דער אלימפיאדע אין יאהר 1932.

S.

די זיגער אויף דער אלימפיאדע

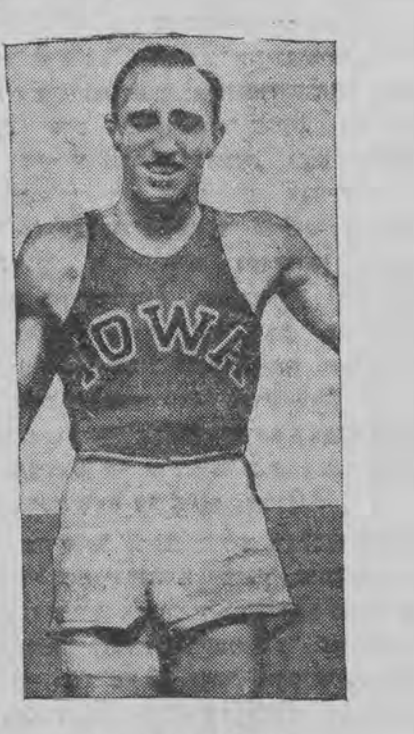

סאלינג (אמעריקא)
110 מעטער

מילער (אמעריקא)
שטאב-הויך-שפרונג

גרין (ענגלאנד)
געהן אויף 50 קילאמעטער

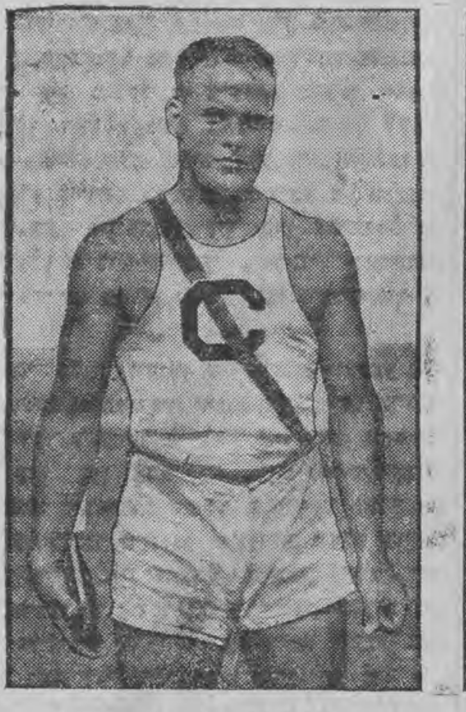

אנדערסען (אמעריקא)
דיסק-ווארפען

מייסטערשאפטס-קאמפען פון „א"-קלאס אין לאדז

הכח — ל. ק. ס. I 0:0

מיר האבען שוין אנגעוויזען, אז די איצטיגע מייסטערשאפטס-מעטשען אין „א"-קלאס רופען מעהר נישט ארויס קיין שום אינטערעס, ווייל ס'איז נישט נאר שוין ענטגילטיג פעסטגעשטעלט געווארן דער מייסטער אין דער דאזיגער קלאס, נאר אפילו דער, וואס פאלט ארויס אין „ב"-קלאס

דעריבער טרעטען די מאנשאפטען צו צו די מייסטערשאפטס-שפילען מיט רעזערוו-מאנשאפטען אהן שום ווילען און אמביציע. אויך דאסמאל זענען ביידע קלובען צוגעטרעטען מיט אפגעשוואכטע מאנשאפטען. דאס וואלט נאך נישט געווען דאס ערגסטע, ווען ל. ק. ס. זאל בכיון נישט אנווארפען אזא ברוטאלען שפילען, וואס מ'האט נאך ביז איצט נישט געזעהען. הכח איז געווען די בעסערע מאנשאפט אויפ'ן פלאץ און האט פערדינט אויף א נצחון.

דער ריכטער ה' עווערט האט קיין אהנונג נישט וועגען פיהרען א מעטש.

טוריסטען — וו. ק. ס. 2:2

די טוריסטען האבען געמאכט א סוף צו דעם שפילען פון סטארען און קאמפלעטירט א מאנשאפט פון יונגע, וואס רעפרעזענטירט זיך זעהר גוט. זיי האבען זיך גאנץ פערדינט אויסגעקעמפט דעם רעמי-רעזולטאט מיט וו. ק. ס.

ל. ט. ס. ג. — ארקאן 2:2
ווימא — פ. ט. צ. 2:4
ווידזעוו — ס. ק. ס. 0:3

אין דער טאבעלע פיהרט ווייטער ל.ט.ס.ג. מיט 26 פונקטען, דאן קומט ווידזעוו, ל.ק.ס. ווימא, טוריסטען. ס'איז שוין פעסטגעשטעלט, אז פ.ט.צ. פון פאביאניץ פאלט ארויס פון „א"-קלאס.

מייסטערשאפטס-מעטשען פון „צע"-קלאס

בר-כוכבא — ירדן 1:5
הזראגאן — מארגענשטערן 1:9
יוטשענקא — ק.ק.ס. (קאנסטאנטין) 3:3
תל-חי — שטערן 1:2

שווים-מעטש

לעגיא (ווארשא) ל.ק.ס. 25:34

אין באסיין פון ל.ק.ס. איז נעכטען פארגעקומען א שווים-מעטש צווישען דעם ווארשאווער „לעגיא" און ל.ק.ס. אין דער אלגעמיינער פונקטאציע האט דעם מעטש געוואונען לעגיא אין א פערהעלטניש פון 34:25. די בעזונדערע רעזולטאטען זענען געווען פאלגענדע:

200 מעטער קלאסישען סטיל 1) האינא (לעגיא).

100 מעטער פרייען סטיל 1) קאסאווסקי (לעגיא).

100-מעטער רוקען-שווימען: 1) גינטער (ל.ק.ס.)

שטאפעטען-לויף 4 x 100 געענדערטען סטי(ל) 1) לעגיא.

שטאפעטען-לויף 5 x 50 פרויען-סטיל 1) לעגיא.

אין שפרינגען האט דאס ערשטע ארט פערנומען קאנארסקי (לעגיא).

ספארט-שפילען

נעכטען איז פארגעקומען א מעטש אין „שטשיפיארניאק" אויף דער מייסטערשאפט פון לאדז צווישען טריומף און ל.ק.ס. דעם מעטש האט געווינען טריומף אין א פערהעלטניש פון 1:8.

אטלעטיק

נעכטען איז פארגעקומען א מעטש אין פראנצויזישען רינג-קאמף צווישען ווימא און אוניא דעם מענש האט געווינען ווימא אין פערהעלטניש פון 7:8.

לעצטע ידיעות פון דער אלימפיאדע

אין זעכטען טאג פון דער אלימפיאדע איז פערענדיגט געווארען דער פינאל-קאמף מיט א פעלד-לויף פון 4000 מעטער. אלס זיגער איז ארויס לינדמאן (שוועדען).

* * *

ס'קומען ווייטער פאר דער צעהן-קאמף. אין 110-מעטער-לויף מיט שטרונגען האט געזיגט דער דייטש וועגנער אין 15,4 סעק.; אין דיסק-ווארפען – דער אמעריקאנער קאש 44,50 מעטער, דער פוילישער אטלעט שעדלעצקי האט פערנומען דאס פינפטע ארט.

אין דער אלגעמיינער קלאסיפיקאציע פון צעהן-קאמף פיהרט דער דייטש זופערט.

אין שווים-געיעג אויף 100-מעטער האט געזיגט דער יאפאנער ניאסאטי אין 58 סעק. אין צווייטען האלב-פינאל האט אויך געזיגט א יאפאנער קאראאיטשי.

אין שווים-צווישען-לויף אויף 100 מעטער פאר פרויען האט די אמעריקאנערין מעדיסאן געשלאגען דעם אלימפישען רעקארד, אדורכמאכענדיג דעם וועג אין 1:08,5 סעק.

לייכט-אטלעטישער מעטש

צווישן מכבי (לאדז) און קרושע-ענדער

דעם פערגאנגענעם שבת איז אין פאביאניק אויפ'ן ספארט-פלאץ פון קרושענדער פארגעקומען א לייכט-אטלעטישער צווישען-פעראיינס-מעטש צווישען „קרושענדער" און „מכבי" פון לאדז. אויפ'ן דאזיגען מעטש האט זיך נאך אמאל ארויסגעוויזען אז אין „מכבי" ווערט געלייגט גרויס אכט אויף דעם אזוי נוצליכען ספארט-צווייג, די יודישע לייכט-אטלעטיקער זענען ארויסגעטרעטען אין אלע קאנקורענצען און האבען פערהעלט נישמעסיג דערגרייכט שעהנע רעזולטאטען. די לייכט-אטלעטיקען פון „מכבי" בעשטעהען פון א גוט צוזאגענד מאטעריאל, ביי א געהעריגער סיסטעמאטישער ארבייט, וועלען די יודישע לייכט-אטלעטען פון „מכבי" זיכער דערהויבען זייערע רעזולטאטען.

די טעכנישע רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

100 מעטער-לויף, מאגער 1) 12.2 שעפער (קרושענדער), 2) קאפלאן „מכבי" 12.3

400 מעטער 1) לויפער „מכבי" 57.8, 2) שעפער 58.4

שטאפעטען 4 X 100 דאס ערשטע ארט — „מכבי" 48.4

וויים-שפרונג 1) שעפער 6.18, 2) קליינמאן 6.12

הויך-שטאבען-שפרונג 1) וויעראוויטש 2.80 2) טוואראוויטש „מכבי" 2.75

110 מעטער-לויף דורך באריערען – לויפער „מכבי" 18.8

דיסק-וואורף 1) פישער „ק. ע." 34.05, 2) דערעטשינסקי „מכבי"

שפיז-וואורף 1) שומינסקי „ק. צ." 38.73, 2) דערעטשינסקי

60 מעטער-לויף פרויען 1) יאנאווסקי „ק.ע." 9, 2) שטיין 9.4

קוגעל-וואורף פרויען 1) פלוטשינסקא—„ק. ע." 2) שטיין 9.40

וויים-שפרונג פרויען 1) יאנאווסקא 4.88, 2) פיין 4.73

הויך-שפרונג פרויען 1) יאנאווסקא 1.42, 2) פיין 1 32

200 מעטער-לויף פרויען 1) יאנאווסקא 29.2 2) שטיין 29.8

שטאפעטען-לויף פרויען 4 X 60 1) קרושענדער 35.8

שטאפעטען-לויף פרויען 4 X 200 1) קרושענדער 2.12.6, 2) „מכבי" 2.12.8

לאדז אויפ'ן פרויען-אינסטרוקטארען-קורס אין יוזעפאוו

די פערגאנגענע וואך האט זיך אנגעהויבען אין יוזעפאוו א אינסטרוקטארען-קורס פאר פרויען איינגעארדענט דורכן פערבאנד פון די פרויען-קלובען אין פוילען. פון לאדז זענען אויפ'ן קורס ארויסגעפאהרען די מיטגלידערינס פון „מכבי" לעווקאוויטש און יאקאבסאן.

10 יעהריגער יובילעאום פון יודישען ספארט-פעראיין אין טשענסטאכאוו

דעם 14 און 15 ד. ח. קומט פאר דער 10-יעהריגער יובילעאום-פייערונגען פון יודישען טורן- און ספארט פעראיין אין טשענסטאכאוו. פון לאדז פאהרען ארויס די פרויען-מאנשאפט פון „מכבי" פון האנד-באל און קויש-באל, וועלכע וועלען אנטיילנעמען אין טורניר פון יובילאר.

ערעפנונג פון שאך-סעזאן אין מכבי

די שאך-סעקציע ביי „מכבי" עפענט ד. 13 ד. ח. דעם סעזאן מיט א שאך-אימפרעזע אין איגענעם לאקאל. דער לאדזער מייסטער אפע. וועט שפילען 2 קאנסולטאציאנס-מעטשען געגען שאפירא-קאזלאווסקי און גרינפעלד-שיפער.

דער איינגאנג איז פריי פאר אלע.

ליגע-מעטשען אין פוילען

טשארני—נארבארניא 1:2
רוך—ל.ק.ס. 0:3
קראקאוויא—לעגיא 0:1
ווארשא—22 פולק 2:7

טעניס-מעטש

אונגארן — פוילען 2:3

דער טעניס-מעטש צווישען אונגארן און פוילען וואס איז פארגעקומען אין לעמבערג האט זיך פערענדיגט מיט א נצחון פון אונגארן אין פערהעלטניש פון 2:3

מעטשען פון קלאס „א" ווארשא

גוויאזדא - זניטש 2:4
מכבי - סקאדרא 0:0

יא עסען, נישט עסען, אבער מיט דעם לעבען איז מען זיכער אין מאסקווע

די רוסישע הויפּט-שטאָט איז איצט די זיכערסטע שטאָט אין אייראָפּאַ

פון ב. סמאליאר.

ארום צוויי אַ זייגער ביינאכט האט סאניע זיך אומגעקעהרט אַ היים. די טראמווייען אין מאס-קווע זענען שוין פון אַ שטונדע נישט געלאפען. דער אווענד איז אבער געווען אַ שעהנער, אַנ'-אויסגעשטערנטער, און די גאס איז געווען אַזוי שטיל, אַזוי בערוהיגענד, אַזוי אנגענעהם מילד, אַז עס האט זיך געוואלט געהן און געהן ביז'ן ווייסען טאג אריין.

שטיל ווי אַ קאץ האט סאניע אויפגעשלאסען די טהיר מיט איהר שליסעל און פארזיכטיג, נישט אויפצוועקען איהר מוטער, האט זי זיך אויף די שפּיץ פינגער דורכגעשליכט אין צימער אריין.

—מויד, מיט וועמען שלעפסטו זיך ארום אַזוי שפעט? — האט די מוטער זי בעגעגנט פון בעט אַ בייזע.

— פון קלוב, מאמעניו... געווען אַ וואונדער-בארער אווענד היינט אין קלוב — און אין דרויסען איז איצט אַזוי שעהן... אַזוי לבנה'דיג... ממש עס וויל זיך גאר אין שטוב נישט אריינגעהן.

— אבער צוויי אַ זייגער ביינאכט! — איז די מאמע געווארען עטוואס מילדער, — ווי האט עס אַ מיידעל נישט מורא צו געהן איינע אליין אין דער גאס צוויי אַ זייגער ביינאכט?...

סאניע האט אַ שמייכעל געטאן:

—צוויי א זייגער ביינאכט, מאמעניו, איז איצט אין מאסקווע אַזוי זיכער צו געהן אין גאס, פונקט ווי ביי טאג. מאסקווע איז איצט די זיכערסטע שטאדט אין דער וועלט. פאר'ן לעצטען יאהר האט מיט קיינעם דא גארנישט פאסירט אין דער גאס, נישט בלויז אין דער שטונדע פון צוויי א זייגער ביינאכט, נאר אפילו אין די שפעטערדיגע ביינאכ-טיגע שטונדען. די גאס איז אזוי שטיל, רוהיג און פול מיט פרידען, אז דער פאליציאנט אויפ'ן ראג האט ווירקליך נישט וואס צו טאן...

— יא, — האט סאניע איבערגע'חזרט מעהר פאר זיך אליין ווי פאר דער מוטער, — מאסקווע איז איצט די סאמע זיכערסטע שטאדט אין דער וועלט. קענסט געהן בייטאג, קענסט געהן ביינאכט, קענסט געהן מיט עמיצען און דו קענסט געהן אליין. קיינער וועט דיך נישט אבשטעלען, קיינער וועט דיך נישט אנריהרען, קיינער וועט דיך נישט אי-בערשרעקען, קיינער וועט דיר נישט שטערען דיין רוה... די רוהיגסטע און זיכערסטע שטאדט אין דער נאכטיגער שעה...

מאסקווע איז איצט ווירקליך די סאמע זיכער-סטע שטאדט אין אייראפּע.

אין בערלין געהט איהר אין אווענד אין דער גאס, ציטערט איהר, אז א „נאצי" זאל אויף אייך נישט אנפאלען.

אין פאריז, געהט איהר ביינאכט אין די זייטיגע גאסען, האט איהר מורא, אז עמיצער פון דער פאריזער א נטערוועלט זאל אינמיטען דרינען נישט אויסוואקסען און אייך מכבד זיין מיט א מע-סער אין דער זייט און אין וויען—סתם פון כאפען קלאפ.

אין מאסקווע זענען אבער איצט די דאזיגע זאכען נישטא. נישטא קיין אונטערוועלט, ניטא קיין גנבים. נישטא דערפאר אויך די מורא פון געהן ביינאכט אליין אין דער גאס.

אליין און אין צווייען קענט איהר איצט טרעפען אין די סאמע פערוואָרפענסטע זייטיגע הינ-טערגעסלעך פון מאסקווע מענשען. וואס ווארפען זיך דורך דא און דארטען אין די שפעטע ביינאכ-טיגע שטונדען, און פיהלען זיך אזוי זיכער, אזוי רוהיג, פונקט ווי זיי זאלען געהן אינמיטען העלען טאג, אין רוישיגע גאסען, צווישען אנ'עולם מיט מענשען. יונגוואַרג — מיידלעך און בחורים — וואק-סען אויס און פערשווינדען אין די שאטענדיגע גא-סען פון מאסקווע און זייער פרעהליך יוגענטליך געלעכטער הילכט אב אין דער שטילקייט פון דער נאכט און גיסט זיך צונויף מיט די צעצויגענע טע-נער פון א מעלאדיע, וואס ווערט געשפּילט אויף א הארמאניקע ערגיץ-וואו אין דער ווייט פון איינעם, וואס האט דווקא ליב די לירישקייט פון די שפעטע נאכט-שטונדען. דא און דארט הערט זיך פון א זייטיגען בולוואר פריידיגע, שטיפערישע אויסגעשרייען פון שפעט-פערזעסענע פארלעך. דא און דארט ווארפט זיך דורך א מורמלענדיגער שכור. דא און דארט זיצט א דרימלענדיגער וועכטער אין פראנט פון זיין טויער. און אלס צוזאמען איז אזוי בערו-היגענד, אזוי שטימונגספול, אזוי אנגענעהם, אז איהר פיהלט ווי צו געהן און געהן שטונדען און שטונדען און אריינזאפּען אין זיך די אידיליע פון די מאסקווער קורצע, ווייסע, זומערדיגע נעכט און זיך נישט ארומקוקען, און זיך נישט פערטראכטען, און זיך נישט שרעקען פאר קיינעם.

און ווען די שפּיצען פון מאסקווער טורעמס הויבען זיך אן אויסצופורעמען אלס סילועטען אין דעם מאסקווער פריהען פארטאג. ווען די פייכטע פריהמארגען-ראסע לאזט זיך פיהלען אין דער לופט און וויעט אויף אייך מיט דער פרישקייט פון א ניי-געבוירענעם טאג, — דאן האט איהר אויך נישט וואס מורא צו האבען צו שפּאצירען אליין אדער אין צווייען אין די מאסקווער ליידיגע, רוהענדע גאסען. מעהר ווי דעם פאליציאנט אויפ'ן ראג וועט איהר נישט בעגעגענען. מעהר ווי דעם גאסען-קעה-רער, וואס שטעהט און קעהרט די ליידיגע גאסען און מאכט זיי גרייט פאר דעם רוישענדען טאג — אויך נישט. דער מיליציאנט וועט אפשר יא ווארפען א קוק אויף אייך, און - אפשר נישט. דער גאסען-קעהרער וועט אפשר איבעררייסען זיין ארבייט אויף א ווילע, וועט אייך בעגריסען מיט א ברייטען רוסישען „גוט-מארגען" און וועט צוריק זיך נעהמען צו זיין בעזים צו קעהרען די גאס אין איהר גאנ-צער ברייט. אנ'איזוואזשטשיק וועט אפשר אייך נאכ-קוקען א לענגערע צייט, צו זעהן אויב איהר זענט פארט נישט מיד פון אייער גאנג און צי קען ער ביי אייך נישט פערדינען פאר זיין פערדעל א פאר רובעל. ער וועט אייך אפשר נאכפאהרען א פאר גאסען, און אייך זאגאר אנבאטען, איהר זאלט זיך אויפזעצען און מיט איהם מיטפאהרען. קוים אבער וועט איהם נישט געלונגען אייך איינצורעדען, קוים וועט ער זיך איבערצייגען, אז ער נודיעט אייך בלויז מיט זיין נאכפאהרען, וועט ער בלייבען שטעהן אויף דעם נאהענטסטען ראג, וועט אייך לא-זען צורוה און וועט ווארטען אויף זיין מזל ביי אנ-דערע פארטאגיגע פערבייגעהער.

פארטאג איז מאסקווע די רוהיגסטע שטאדט אין דער וועלט. די רוהיגסטע און די זיכערסטע, און אזא איז זי אויך ביינאכט. קיינער אין מאסקווע האט נישט מורא ביינאכט צו געהן אין גאס אין די סאמע פינסטערע ווינקעלעך פון דער שטאדט. נישטא פאר וועמען מורא צו האבען, נישטא קיין פערברעכער, קיין רויבער, קיין אנפאלער...

מאסקווע איז איצט די סאמע זיכערסטע שטאדט. זי איז עס אבער נישט געווען מיט איי-ניגע יאהרען צוריק.

מיט איינגע יאהרען צוריק זענען מיר געזע-סען אנ'אווענד אין קלוב „דאם פעטשאטי" — אי-סאוויעטישען שרייבער קלוב—און געהערט פון דעם דאן נאך-לעבעדיגען סאוויעטישען דיכטער מאיא-קאווסקי מעשיות, וואס ער האט אזוי גערן ליב גע-האט צו דערצעהלען וועגען זיך.

און מאיאקאווסקי האט אונז דערצעהלט א מעשה:

אין א טונקעלען אווענד פון א פראסטיגען ווינטער, איינע פון יענע טרויעריגע ווינטערס, ווען סאוויעט-רוסלאנד איז נאך געשטאנען אין די כוואליעס פון בירגער-קריג, איז ער, מאיאקאווסקי, זיך ארויס-געגאנגען פון ארטיסטען - קלוב אויף פימענאווסקי געסעל און זיך געלאזט געהן אהיים.

א הויכער, א יונג א גבור, איז איהם קיינמאל נישט איינגעפאלען, אז עמיצער זאל אויף איהם אנפאלען, אז עמיצער זאל אויף איהם מאכען ארויב-אנפאל, אז עמיצער קען איהם הייסען אין סאמע מיטען גאס זיך אויסטאן און אפגעבען סיי דעם ווינטערדיגען מאנטעל, סיי די ווינטערדיגע קאלא-שען, סיי דעם ווארימען האלז-טוך, סיי אלעס וואס האט זיך געלאזט נעהמען.

אבער דאס איז גראדע, וואס עס האט מיט איהם פאסירט אין יענעם טונקעלען אווענד אויף פימענאווסקי געסעל. אויף דעם סאמע ראג פון דער רוישיגער טווערסקאיא האבען איהם צוויי אומבע-קאנטע געוונטע חברה-לייט גענומען אונטער'ן ארעם איהם צוגעשטעלט שטילערהייד צוויי רעוואלווערען פון ביידע זייטען, איהם איידעל פערבעטען אין א זייטיגען הויף און איהם גצהייסען ארבנעהמען פון זיך פריהער דעם ווינטערדיגען פאלטא מיט'ן פו-טערנעם קאלנער, דערנאך דעם וואלענעם האלז-טוך דערנאך די לעדערנע הענטשקעס, דערנאך די קא-לאשען, ביז זיי האבען איהם געלאזט שטעהן מיט א הוילען קאפ אין בלויזען אנצוג, גרייט זיך אפ-צוטראגען.

— מילא, דעם פאלטא ווי דעם פאלטא, אבער די פאפּירען, וואס ליגען אין די קעשענעס פון מיין פאלטא, זיי מוזט איהר מיר צוריקגעבען, — האט מאיאקאווסקי זיך נעבעטען ביי זיי.

— די פאפירען? — האט אייגער פון די אנ-פאלער זיך געוואונדערט—וואס זענען עס דען פאר פאפירען?

— נישט קיין ווערטפולע פאר אייך! — האט זיי מאיאקאווסקי פערזיכערט, קומענדיג וואס ווייטער אלץ מעהר צו זיך, — בלויז מאנוסקריפטען.. מאנוסקריפטען, וואס פאר אייך האבען זיי קיין שום ווערט נישט...

— מאנוסקריפטען? וואס פאר א מאנוסקריפ-טען זענען עס?

— מאנוסקריפטען פון לידער, — האט מאיא-קאווסקי געשטאמעלט, — פון מיינע נאך נישט קיין געדרוקטע לידער...

—פון אייערע לידער? ווער זענט איהר דען...

— האבען די באנדיטען מיט גרויס נייגיריגקייט גע-וואלט וויסען.

— איך בין מאיאקאווסקי... א רוסישער דיכ-טער... מיין נאמען וועט אייך סיי ווי סיי גארנישט זאגען! — האט זיי מאיאקאווסקי צופרידענגעשטעלט זייער נייגיריגקייט.

— מאיאקאווסקי! וולאדימיר מאיאקאווסקי?—האבען די רויבער מיט אמאל אויפגעלעבט מיט אינטערעס.

— יא! וולאדימיר מאיאקאווסקי! — האט דער דיכטער מיטאמאל פערגעסען דעם אנפאל און האט זיך דערפרעהט, וואס אפילו די באנדיטען ווייסען וועגען איהם, — פון וואנען אבער ווייסט איהר מיין ערשטען נאמען?

— פון וואנען? — האבען זיך די באנדיטען צווישען זיך דורכגעקוקט, — מיר זענען אליין אויך דיכטער... מיר האבען אויך עפעס א שייכות צו לידער.

און נישט רעדענדיג מעהר קיין ווארט, נישט אויסגעבענדיג זייערע נעמען, האבען די צוויי אנ-פאלער גענומען און אבגעגעבען זייער קרבן צוריק זיין מאנטעל. זיין הוט, זיין האלז-טוך, זיינע קאלא-שען און אלעס וואס זיי האבען ביי איהם צוגענומען.

— א דיכטער ביי א דיכטער קען בלויז רוי-בען א פערד, אבער נישט קיין קליידער! — האבען זיי זיך גוטמוטיג אבגעטראגען, איבערלאזענדיג דעם איבערראשטען מאיאקאווסקי'ן ווי אין א כישוף...

די דאזיגע מעשה, וואס מאיאקאווסקי האט אונז, א גרופע אויסלענדישע זשורנאליסטען, דער-צעהלט, האב איך שפעטער געהערט אין מאסקווע, אז זי זאל האבען פאסירט גראדע נישט מיט מא-יאקאווסקי'ן, נאר מיט יעסענינ'ען. ווי די זאך זאל אבער נישט זיין,—צי מאיאקאווסקי האט אונז דער-צעהלט אנ'אמת, צי ער האט איבערטראגען די פא-סירונג מיט יעסענינ'ען אויף זיך,—אזעלכע מעשיות קענען אבער שוין איצט אין מאסקווע נישט פא-סירען.

איצט איז מען אין מאסקווע זיכער ביינאכט פונקט אזוי גוט ווי בייטאג. איצט קען אין מאסקווע נישט פאסירען, מען זאל איינעם אויסטאן זיין מאנ-טעל אין מיטען דער נאכט. מאסקווע איז איצט די סאמע זיכערסטע שטאדט אין אייראפּע.

י. חאמסקי.

די יודען פון רואן

איבער דער אלטער שוהל הענגט א צלם.—די קאטעדראלע אויסגעבויט פאר יודיש אויסקויף-געלד

(פון א רייזע)

קיין סך יודען זענען איצט אין רואן (פראנק-רייך) נישטא. אבער מען זעהט זיי אן.

רואן איז א שטאט מיט אן אלטער יודישער פערגאנגענהייט און מיט א ביסעל איבערגעבראכענער געגענווארט און צוקונפט. פיל יודען האנדלען ביים פארט. פיל קומען אויף דער פארט-גאס שפאצירען און — טרעפען זיך.

א יונגערמאן דערציילט מיר:

— מיר האבען דא 65 פאמיליעס אונזערע יודען און א פופציג פראנצויזיש-יודישע פאמיליעס, פוילישע אונזערע זענען דא בעזעצטע אין שנאר'ס.

— וואס ?—

— נו — יא. בעזעצטע, אזעלכע וואס האבען גע שפעטען און שנאר'ס — וואס היינט האט ער געלד אויף מארגען גארנישט! —

די מאדערנע פארט-שטאט רואן גרויסט זיך מיט איהר אלטקייט. הינטער די ריזיגע פארט-סקלא-דען ליגען שמאלע ענגע אלטע געסלעך מיט הייזער צו עטליכע הונדערט יאהר. אויף דער זייגער-גאס דרעהט זיך שוין הונדערטער יאהרען דער איינציגער ווייזער מיט א זילבערן פערדעל אויף אן אל-טען ריזיגען ציפערבלאט. אויף א רואנער פלאץ האט מען אמאל פערברענט די שפעטער געהייליגטע פראנצויזישע נאציאנאלע העלדין זשאן ד'ארק, איצט איז דארט וויטער א מארק און לעבען דעם מאדערן סטיליזירטען הענקמאל פון דער הייליגער זשאן-ד'ארק, פערקויפט מען איצט פיש און גרינצייג. א [illegible] שטאט איז רואן געווען און היינט הייסט עס די „שטאט פון הונדערט קלויסטער-גלאקען", [illegible] דא אמאל געווען פיל יודען. זייער [illegible] זיי [illegible] אויף [illegible], וואו עס געפינט זיך איצט דער יוסטיץ-פאלאץ, האט מען די שוהל צעווארפען און דעם יוסטיץ-פאלאץ דארט גע בויט. איבער די זעלבע ענגע געסלעך זענען מיט דורות צוריק יודען געלאפען בעהאלטען זיך פון רדיפות און פערפאלגונגען, געלאפען בעטען ביי די הארען און גלחים מען זאל זיי לאזען בלייבען, לאזען אטעמען, האבען זיי געמוזט זיך אויסקויפען, פאר א סך געלד. פאר א סך בעליידיגונגען. שיפען זענען קומען, שיפען זענען אפגעשוואומען, פרנסה איז גע-ווען, האט מען געבויגען דעם רוקען אונטער דער מאסע פון דער געלד לאסט און געטראגען אויפלייזגעלד. א יונגער יודישער אינזשיניער פיהרט מיך פון גאס צו גאס און ווייזט מיר אן:

— דא זענען יודען אמאל געווען! —

און צום סוף פיהרט ער מיך צו דער הערלי-כער רואנער קאטעדראלע, א קלויסטער פון א ראר פיבירטען גאטישען סטיל, הויך, אלט און רייך אין פי-גורען פון קריסטליכע הייליגע, פול אויסגעהאמערטע עוואנגעליע אין גראניט, די מויערן זענען אלט און דער גראניט איז ווייס, גרוי-ווייס פון אלטקייט, פון דורות.

און מיין פריינד דערצעהלט:

איז [illegible] און געלייענט דעם דאקומענט, וואס בעשטעטיגט אז די הערליכע רואנער קאטעדראלע איז געבויט פאר יודיש אויסקויף-געלד. יודען האבען שטאלצע און געבויגענע געארבייט דא אין דער שטאט, געפיהרט גע שעפטען מיט ווייטע לענדער און געזאמעלט געלד און גע מוזט עס אפגעבען פאר'ן רעכט צו לעבען. פאר רעכט צו אטעמען, קיין בית-עולם האבען זיי נישט געהאט. האט מען די נאך לאנגען בעטען און פאר שווערע צינ זען ערלויבט צו פיהרען זייערע מתים הינטער רואן, אין א שטעטעל צוואנציג קילאמעטער ווייט פון דער שטאט

איצט געפינען זיך דארט גרויסע שטאפען-פאר-בריקען, פיל געהערען אויך די רייכע אלט פראנצוי-זישע יודען, איצט גרויסט זיך די שטאט מיט איהר קאטעדראלע. פון דער גאנצער וועלט קומט מען זי אנקוקען, פרומע קריסטען קומען קניהען אין דעם קיהלען טונקעלען שטימונגספולען קלויסטער, זיינע ווענד זענען רייך אין הייליגע פיגורען, קריסטליכע מייסטערס האבען די פיגורען געהאמערט. יודען האבען געלד געגעבען דערויף, געגעבען זייער שווייס און שרעק און געגעבען מיט א טיפען ריס אין זייער יודיש הארץ. אז פאר זייערע אויסגעוויינטע און אויס געהארעוועטע טאלער'ס בויט מען א היכל פאר פרעמדע געטער! — די הויכע און אלטע ווענד פונ'ם קלויסטער זענען ווייס און גרוי ווייס פון דער דורות-אלטקייט פון שטיין, ווייס פון רעגענס און ווינטען, און ווייס פון יודישע קרעכצען און טרעהרען, וואס טריפען איבער יודישע פראצע פאר פרעמדע געטער.

איצט קומען יודען צוריק אין דער אלטער שטאט, קומען לעבען. קומען פריי אטעמען, קומען לערנען, אפילו א גאר קליינע געטא איז שוין דא. און גארנישט קיין פרעהליכע. א שמוציג געסעל הינ טער דעם אלטען מארק מיט א יודישען רעסטאראן, דארט קומען זיך העדלער צונויף. מען רעדט מען שפילט א קארטעל, מען טרעפט זיך, א היימיש'אזען יו-דישען סטודענט פערבענקט זיך נאך א ביסעל יודי-שער ענגער געמיטליכקייט, קומט ער אויך אהין, עס זענען שוין דא יודישע פעראיינען, א קהלה, א חברה קדישא, נאך א סטודענטען-פעראיין, צווישען די סטודענטען איז גרויס די נויט, מען העלפט זיך, ווי מ'קאן,

אבער יעדער רואנער יוד זאגט אייך אן:

— זעהט אונזער שוהל מיט'ן צלם!

אנדערע פראטעסטירען:

— עס איז נישט קיין צלם!

בין איך באלד פארטאג אוועקגעלאפען אהין. די שוהל געפינט זיך אויף דער גאס פון דער אל-טער תפיסה, האב איך זיך לאנג געדרעהט ארום דעם אנגעוויזענעם ארט און נישט געפונען די שוהל. איך בין געשטאנען פאר א נידריגער און אלטער קלויסטער-געביידע און געזוכט די רואנער שוהל, האב איך א פרעג געטון א דורכגעהענדען פראנ-צויז:

— וואו איז די סינאגאגע?

האט ער מיר א ווייז-געטון אויף דער קלויס-טער-געביידע.

— דאס איז דאך די שוהל!

האב איך שוין מעהר גארנישט געפרעגט און אנגעקלאפט.

עפענט זיך א שווערער טויער, א ליבער זקן רוקט ארויס א קאפ אין א קאפעל.

— זענט איהר דער שמש?

— יא.

דערצעהלט מיר דער אלטער יוד די געשיכטע פון דער שוהל:

די גאנצע געגענד ארום דער שוהל איז איינע פון די עלטסטע אין רואן. וואו די שוהל געפינט זיך איז אמאל געווען א קריסטליכער בית-עולם, אין פופצעהנטן יאהרהונדערט האט מען אויסגעבויט א קלויסטער פון דער הייליגער מאריא, מיט א 50—60 יאהר צוריק האט מען אפגעבראכען די געגענד און אנגעהויבן פערבויען. יודען האבען נישט געהאט קיין שוהל. דעם קלויסטער האט מען געהאלטען ביים צעווארפען. האט די רוא-נער קהלה אפגעקויפט דעם קלויסטער און עס אי-בערגעמאכט אויף א שוהל. מען האט פערמויערט די פיגור פון דער הייליגער מאריא איבער דער טיר און דעם דעקאראטיווען מאטיוו אין פארם פון צלם האט מען נאך נישט געהאט געריהרט. דערווייל איז ארויס א דעקרעט, לויט וועלכען די אפגעקויפטע שוהל איז קלאסירט געווארען אלס היסטארישער מא-נומענט און מען האט מעהר נישט געטארט גארנישט ענדערען. דאווענען די רואנער יודען פון דעמאלט אן אין א שוהל, וואו איבער דעם איינגאנג הענגט א צלם, און ביים דאווענען האבען די רואנער יודען וואס צו דיסקוטירען.

— עס איז נישט קיין צלם!

— ניין, עס איז יא א צלם!

דאך אראפנעהמען טאר מען עס נישט...

פיל־ווייבעריי שוין אפגעשאפט

זוכט טערקיי נייע נעמען פאר בירגער

דער דיקטאטאר קעמאל פאשא, נעמט זיך צו א נייער רעפארם דורך וועלכער צו מאדערניזירען דאס לעבען אין טערקיי

מוסטאפא קעמאל פאשא, דער דיקטאטאר פון טערקיי, איז איצט פארנומען מיט א נייער בע־שעפטיגונג. ער זוכט צו געפינען נייע נעמען פאר זיינע אונטערטאנען. ער דענקט, אז די איצטיגע נעמען מיט וועלכע די טערקישע מענער און פרויען רופען זיך, זענען פארעלטערט און אפגעלעבט און האבען מעהר נישט קיין זין פאר דער היינטיגער צייט.

די נעמען פון די טערקען זענען גאנץ טשי־קאווע, און זייער באדייטונג קלינגט מאדנע און פרעמד פאר דעם אייראפעער. איינער פון די פארשפרייטסטע נעמען אין טערקיי איז, צום ביישפיל, „אלי“.

וואס מיינט אזוינס „אלי“? עס מיינט: „הויך“. ווען מען גיט איינעם א נאמען „אלי“, מיינט מען צו זאגען, אז ער איז א העכערער מענש. מען מאכט איהם דערמיט א קאמפלימענט. מען שטעלט איהם אוועק אויף א הויכען שטאפעל פון דעם געזעלשאפטליכען לייטער.

וואלט איהר דאך געקאנט דערפון דרינגען, אז אלע טערקען, וואס רופען זיך „אלי“ בעלאנגען צו דער אריסטאקראטיע און רעכענען זיך צווישען דער הויכער געזעלשאפט. הויבט זיך עס גארנישט אן. פאראנען טויזענטער טערקען, וואס הייסען „אלי“ און זיי זענען ארימע פויערים, פישער־לייט, לאסט־טרעגער, אדער גלאט בעטלער, וואס זיצען ביי די מאשעען און שטרעקען אויס די האנד פאר נדבות.

אנ׳אנדער נאמען, וואס איז זעהר פאפולער אין טערקיי איז דער נאמען „נורי“. וועט איהר פרעגען, וואס מיינט אזוינס „נורי“? וועלען מיר אייך ערקלערען: „נורי“ באדייט „ליכט“ אדער „גלויבע,“ און אמאל אויך „זיג“. און ווען מ׳רופט איינעם מיט דעם נאמען „נורי“, מיינט מען צו זאגען, אז ער איז ענטוועדער א ליכטיגער מענש, אנ׳אומגעוועהנליכע פערזענליכקייט, אדער א העלד וואס האט זיך אויסגעצייכענט אויפן שלאכט־פעלד. ווייזט זיך אבער ארויס, אז אין דער ווירקליכקייט איז עס נישט געשטויגען און נישט געפלויגען. ווארום די טויזענטער טערקען, וואס רופען זיך מיט דעם נאמען „נורי“ זענען נישט קיין אויסער־געוועהנליכע פערזענליכקייטען, נישט קיין גוואלדיג פרומע און אויך נישט קיין העלדען. זיי זענען גאנץ געוועהנליכע טערקען, וואס האבען פערביטען די רויטע „פעז“ אויף א פשוט אייראפעאיש היטעל און אנשטאט די אמאליגע ברייטע פלודערען טראגן זיי איצט גאנץ פראזאאישע הויזען.

זיצט איצט מוסטאפא קעמאל פאשא און ברעכט זיך דעם מוח און זוכט נייע נעמען פאר

קארעספאנדענץ פון קאנסטאנטינאפאל

זיינע טערקען. די אלטע, דענקט ער, רעפרעזענטי־רען נישט דעם אמת. זיי זענען גלאט פאלשע צעטלען, וואס מען קלעפט אן אויף א פראדוקט צו וועלכען דאס צעטעל בעלאנגט גאר נישט. די אלטע טערקישע נעמען באלאנגען צו אנ׳עפאכע, ווען דער טערק האט נאך געלעבט אפגעשלאסען פון דער וועלט, אין זיינע הארעמס מיט די אומ־צעהליגע ווייבער, ארומגערינגעלט מיט א מויער, און פארטון אין זיינע אריענטאלישע חלומות או פארגעניגענס.

די צייטען האבען זיך אבער געביטען. טער־קיי איז היינט נישט וואס אמאל. נישטא מעהר קיין הארעמס. די אמאליגע הארעם־ווייבער זענען אדער אויסגעשטארבען, אדער זיי פערברענגען זייערע עלטערע יאהרען ביי זייערע קרובים און פריינט, וואס האבען מיט זיי מיטלייד געהאט און אריינגענומען זיי אין זייערע הייזער נאכדעם ווי קעמאל פאשא האט ארויסגעגעבען א שטרענגען בעפעהל אפצושאפען די הארעמס און מאכען א סוף צו דער פיל־ווייבעריי.

די היינטיגע טערקישע פרוי איז אויך עמאנ־ציפירט. זי פארנעמט היינט א גלייכען ארט מיט דעם מאן אין דער געזעלשאפט, אין דער רעגירונג, און אין אלע אקטיוויטעטען וואס געהען אן אין לאנד. טערקישע פרויען שטודירען אין אוניווער־זיטעטען, פארנעמען רעגירונגס־אמטען, שפילען „טעניס“, טאנצען מיט מענער און עס קלינגט כמעט אומגלויבליך פאר איינעם וואס געדענקט די אלטע טערקיי— זיי באדען זיך אינאיינעם מיט די מענער. איז דערפאר נישט פערהאן מעהר קיין ארט פאר די אמאליגע פאנטאסטישע נעמען, ווי: „אלי, „נורי“ און אנדערע.

פאראנען אזעלכע וואס זענען מיט דער מיינונג, אז קעמאל פאשא האט פשוט מעהר נישט וואס צו טון אין זיין לאנד. זוכט ער דערפאר נייע ארבייט פאר זיך. און זוכענדיג האט ער זיך אנ־געשטויסען אויף דער נויטווענדיגקייט צו פערבייטען די אלטע נעמען מיט נייע. ער בעטראכט עס פאר א טייל פון די רעפארמען, וואס ער האט איינ־געפיהרט אין לאנד פאר די לעצטע פופצעהן יאהר זינט ער איז דער דיקטאטאר און אלייגהערשער פון טערקיי.

די רעפארמען וואס קעמאל פאשא האט איינגעפיהרט זענען גאנץ מערקווירדיגע. זיי האבען געבראכט אנ׳איבערקעהרעניש אין דעם גאנצען טערקישען לעבען.

קעמאל פאשא בכלל האט געזוכט איינצו־פלאנצען דעם אייראפעאיזם אויף דעם אזיאטישען באדען פון זיין מדינה. און געטון האט ער עס מיט אנ׳אייזערנער האנד. ער האט געפרובט מאכען פון קאנסטאנטינאפאל א צווייטע מאנטע קארלא. די דאזיגע אונטערנעמונג האט זיך אבער נישט איינ־געגעבען. די „קאסינא“, וואס איז איינגעפיהרט געווארען אין דעם סולטאנישען פאלאץ און וואו מען האט געשפילט „רולעט“ אין ריזיגע סומען, איז אנגעפיהרט געווארען פון צוויי איטאליענער. זיי האבען אבער פערלוירען אזוי פיל געלד, א איינער פון זיי איז בעגאנגען זעלבסטמארד.

וואס אנבעלאנגט די רעפארמען וואס קעמאל פאשא האט איינגעפיהרט אין בעצוג צו די פרויען, דארף אויך דערמאנט ווערען דער פאקט, אז ער האט אפגעשאפען דעם אמאליגען ראמאנטישען שלייער. קיין גרויסע טובה האט עס דער טערקי־שער פרוי נישט געטון. ווארום ווען זי פלעגט געהן איינגעהילט אין דעם שלייער, האט זי פער־מאגט א בעזונדערען רייץ און יעדער אייראפעער, וואס פלעגט קומען קיין טערקיי פלעגט דענקען: ווער ווייסט וואס פאר א וואונדערליכע שעהנהייטען עס זענען פערבארגען הינטער די דאזיגע מיסטער־יעזע שלייערס! ווען עס איז אבער ארויסגעגעבען געווארען דער בעפעהל ארונטערצונעמען דעם שלייער, האט זיך ארויסגעוויזען, אז די טערקישע פרויען זענען גארנישט אזעלכע קראסאוויצעס. דאס איז אפשר איינע פון די סבות פארוואס קעמאל פאשא איז נישט אזוי פאפולער צווישען די פרויען פון זיין לאנד. אנ׳אנדער סבה איז וואס קעמאל פאשא איז זיך צוגעגאנגען מיט זיין פרוי „האלי האנום“ און עס איז א סברה, אז ער האט זי בעהאנדעלט זעהר ברוטאל. זיין פרוי איז געווען א בעריהמטע קעמפערין אין דער צייט פון דער רעוואלוציע און זי האט איהם פיל געהאלפען אין זיין קאריערע. ווען ער האט אבער דערגרייכט צו זיין איצטיגער גדולה האט ער זיך געשיידט מיט איהר אהן וועלכע עס איז צערעמאניעס.

מ. זילבער

דער ריזיגער עראפלאן „דארניער וואל“

מיט׳ן פליהער גראנאו בראש (ערשטער רעכטס) איז אנגעקומען קיין קאנאדע.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלביאנא 4, טעל. 90־216

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5 9 אווענד.

בעזונדער ווארטע צימער פאר פרויען.

ארהיין און צוריק

(סקיצע)

אויף א לאנגע, טונקעלע, הילצערנעם וואק־זאל האבען געדרימעלט, געכראפעט, אויסגעפרוי־רענע, מידע, אויסגעמוטשעטע פאהרערס. איינגע־שאבעלט, אנגעפעלצט אין אויסגעדריוועלטע מלבו־שים, מיט אויסגעקראכענע ווינטער־טשאפעס אויף די קעפ. פון אינדרויסען האט דורך די צעלאכצטע פענסטער־שפארעס, ארייגעבלאזען א פראסטיגער ווינט, וואס האט זיך וויכערנדיג, ווילד געטראגען איבער די ארומיגע פרייע פעלדער, מיטהויבענדיג מיט זיך א שיכט פריש געפאלענעם שניי, יעדע ווייל׳ע פארפרישע געטאן די אנגערויכערטע ברודיגע לופט׳ן, פון דעם פרישען האט א בלענד געטאן אנ׳אומהיימליכע ווייסקייט איבער׳ן וואקזאל, און ביי־זיק, קאלט זיך איינגעגעסען אין די פערשטארטע איברים פון די אויסגעפרוירענע פאהרערס. זיי האבען פערכאמערטערהייט פעסטער זיך צוזאמענגע־נוילט, אריבערגעצויגען די בגדים איבער די אויע־רען און עפעס בייזעס אונטערגעברומט.

נאר איינער צווישען זיי האט נישט געקענט איינדרימלען — איבערלאזען אלץ אויף הפקר. דאס איז געווען דער זעכציג־יעהריגער שמואל לייב, וועלכער האט זיך איבערגעצויגען פון דער גרוי־סער שטאדט צוריק אין זיין שטעדטעל אריין, וועל־כעס ער האט פערלאזט מיט דרייצען יאהר צוריק — און שוין באלד א האלבע נאכט זיך געשלעפט אויף דער באהן א כמורנער, אנ׳אומרוהיגער, א פער־דאגה׳טער—ער האט זיך די דעה נישט געקענט גע־בען—צי טוט ער גוט וואס ער ציהט זיך איבער צי נישט. איצט, ווען ער איז מיט א האלבער שעה צוריק אבגעשטיגען, אויף דעם גראהען, פער׳מרה־שחורה׳טען וואקזאל, וואו ער בעדארפט צוצוווא־רטען אויף א צוג, וואס זאל איהם שוין ענדליך פיה־רען אין זיין שטעדטעל אריין — האט זיך דער אומרו אין איהם נאך מעהר פערשטארקט. דאגות, ווי ווערים, קריכען איהם אין זיין מוח פראנק און פריי פון גארנישט געשטערט, און בעגוועלטיגען זיין גאנצען גוף. ס׳הארץ טיאכקעט, פיינלעך, שווער. אלע דמיונות, האפענונגען, גוטע אויסלייי־געכצער, וועלכע ער האט זיך געמאכט ביים ארויס־פאהר פון דער גרויסער שטאדט, ווערען ביי איהם עפעס ווי צערונען, צעטרענצעלט. צעמארשטשעט נאך אויפ׳ן וועג. איז מיט וואס וועט ער דאס אנ־קומען אין זיין שטעדטעל אריין...

שוין פארנאכט, ווען ער איז איינגעשטיגען אין וואגאן, האט ער זיך צוזאמענגעטראפען מיט עטליכע יודען, וועלכע האבען גראד געשמועסט צווישען זיך, וועגען דעם חורבן אין די קליינע שטעדטלעך, אז מ׳דרייט זיך ארום שלינג און שלאנג, הונגעריג און פערוויסט. מ׳קלערט נאר דארטען, ווי אזוי זיך אריינצוקריגען אין א גרויסער שטאדט. דאס הערענדיג, איז איהם ס׳גאנצע בלוט געקומען אין פנים אריין, א הייסע כוואליע האט איהם דעם אטעם פערשפארט, טעלעפאן־סלופעס מיט פעושניי־טע פעלדער, האבען זיך שווינדלענדיג פאר די אויגען גענומען דרייען, מיט זיי מיט, האט זיך געדרייט זיין גאנצער קאפ. וואס טוט זיך דאס מים איהם, צי איז ער נישט אמאל חסר דעה, צי פער־פיהרען איהם נישט גוטע? אזוי האבען אומאויפ־הערליך, פיינליכע קשיות אדורכגעבערט זיין מוח. איצט קוקענדיג אויף די שנארכענדיגע פינס־טערע פנימער, וועלכע זענען קענטיג, לויט זייער הלבשה, צו זיין קליינשטעטדטעלדיגע סוחרים — ווערט איהם גאר קריטיש אויפ׳ן הארץ, ער זעהט בעשיינפערליך איין, אז די יודען אויף דער באהן האבען קיין ליגענד געזאגט. ס׳וויעט פון זיי מיט דחקות ארימקייט, וואס דערמאנט איהם אין דער צייט. ווען די היימלאזע יודען זענען אנטלאפען פון די פאזיציעס און ארומגעוואלגערט זיך בערום ובחוסר ביי איהם אין שטעדטעל...

און צוריק געשמועסט, לייגט ער זיך איבער, וואס האט ער דאך געזאלט טון, צי איז גאך מעגליך געווען איהם, צו אטעמען אין דעם גרויסען, שמיקענדיגען גיהינום — דארט וואו ס׳איז פון אלעם א תל געווארען, וואו איין זוה איז איהם געשטארבען פון סוכאטעס, ס׳ווייב פון א הארץ־פעלער, וואס זי האט געקריגען, פון שלעפען זיך ארויף, אראפ פון פינפטען גארן, און ער אליין וואס איז פון איהם געווארען — געוועזן, אמאל, א יוד — א גברן, ארומגעפאהרען אין זיין לאנט, מיט טאנדייט־סחורות גאנצע וואכען, אויסגעשלאפן. אויסגערוהט זיך אין א בעט — נאר פון איין פרייטאג־צו־נאכטס — צום צווייטען. איינגעלייגט, איינגעריסען וועלטען. און היינט, א ד׳וש, קען נישט אויסגלייכען די פלייצעס, מחמת דער רוקען שטעכט ווי מיט נאדלען — יא — ווערט ער אויפגעבראכט און ביילט א פויסט, רעדענדיג צו זיך אליין:

— שעהנע יאהרען, האב איך דאס פערברענגט אין דער גרויסער שטאדט — א שפאס דרייצען יאר — חורט ער איבער אין גרויס רוגזה

— ווען מ׳פערמשפט איינעם, אויף דרייצען יאהר קאטארגע, איז דאך עפעס א געוואלד. א יללה — און דא בין איך אזוי בידים, גערנוויליג געלעגען אויף דעם פיגפגארענדיגען בוידעם. זאל שוין מיט מיר געשעהען דאס ערגסטע — מאכט ער אפ מיט זיך:

— איינמאל, פאר אלעמאל — ס׳איז נישטא אויף וואס חרטה־צו האבען.

אויסגעמאטערט, פון די הוריות, וואס ראיעו אין זיין מוח — לעהנט שמואל לייב אן דעם קאפ אויף די פויסטען. ס׳ווילט זיך איהם גערן כאפען א דרימעל — איז אבער ווי נאר ער מאכט צו די אויגען, נעמט דער קאפ פאהרען, רוישען ווי א מיהל. איין רגע גיט איהם דער שלאף א צי־ה־אריין מיט הפסטיגען אימפעט, באלד ווידער, גיט איהם דער שלאף, מיט׳ן זעלביגען אימפעט א ווארף־צוריק גלייך ווי מ׳שפילט זיך מיט א באלעמל. ס׳געדויערט אזוי א היבשע ווייל׳ע, ביז ער רייסט אויף די אויגען. ער פינטעלט חזר־דעה־דיג, א שטייגער, ווי ער וויל דערכאפען, וואו ער איז. באלד פארנעמט זיין אויער א טיף שנארכעריי און א אומהיימליך, איינטאניג קלאפען פון וואגזאל־זייגער. ער גיט א בליק מיט די רויטליכע אויגען אויף דעם לענג־ליכען, שווארצען ווייזער, וואס דרעפעט זיך הינקענדיג, איבער׳ן רונדיגען, פערשטויבטען ציפער־בלאט — ס׳איז ערשט איינס א זייגער בייגאכט און ער בעדארפט נאך צו ווארטען ביז דריי. ער גיט א דרעה מיט׳ן קאפ און ברומט ארויס שטיל. ווי ס׳וואלט איהם א רחמנות געווען אויף זיך אליין:

— אוי וועהגעל אויף מיינע אלטע יאהרען.

(המשך מארגען)

מ. י. סמאלארזש

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאָנטאג ו 8 אב תרצ"ב

אויגוסט

זון־אויפגאַנג 4.04

זון־אונטערגאַנג 7.21

בלוטיג געשלעג מיט היי־גאַפּעלס

פון פעלד האט מען אראפגערוימט: 2 הרוגים, 20 פערוואונדעטע און 9 דער'הרג'עטע פערד

(2) יאָהרען לאַנג איז אַנגעגאַנגען אַ מחלוקת צווישען די פּויערים פון די 2 דערפער פּאַטשיקאָוו און גאַיענטשיצע (ראַדאָמסקער קרייז) צו וועמען געהער'ט אַ שטיקעל פעלד, וואָס גרעניצט מיט די דאָזיגע 2 דערפער.

דאָס געריכט האָט ג'פסקנט, אַז ס'געהער' צו פּאַטשיקאָווער באַלעבאַטים.

דער צד שכנגד האָט דערויף נישט געוואָלט מסכים זיין און עהערנעכטען איז אויסגעבראָכען אַ מוראַ'דיג געשלעג צווישען די איינוואוינער פון פּאַטשיקאָוו און גאַיענטשיצע.

אינ'ם פאַרמעלען שלאַכט האָבען אַנטייל גענומען בסך הכל 200 פּויערים און פּויערטעס, און אַז פּאָליציי איז אַנגעקומען מאַכען אָרדנונג, האָט מען צוזאַמען מיט'ן פערבלוטיגטען היי אַרונטערגענומען פון פעלד 2 דער'הרג'עטע פּאַטשיקאָווער פּויערים: יאַן טלוטשעק און מיכאַל אַפּאַס, און 20 שווערע און לייכטער פערוואונדעטע, מיט — 9 דער'הרג'עטע פערד אַ צולאַג...

די אויפרייצער זענען אַרעסטירט.

דער חלום פון א 17־יאָהריגער

און די שרעקליכע ווילדע ווירקליכקייט

(2) מיט עטליכע יאָהר צוריק איז די 17־יאָהריגע טשעסלאַווא אורבאַנסקאַ ענטלאָפען פונ'ם הויז פון איהרע עלטערען, און איז אַוועק לעבען אַ גוטען טאָג צו איהר חתן, ראָמאַן לוקאָווסקי (אויף שעדלעצקאַ 14).

דער חלום וועגען דעם גאָלדענעם גליק איז אָבער שנעל צוויר'ען געוואָרען, ווייל דער חתן איהרער, אומשטיינסגעזאָגט, האָט שנעל געפּטר'ט איהר ביסעל געלד און צירונג, וואָס זי האָט מיטגע־בראַכט פון דער היים, און — זיך גענומען מיט פוסט און מעסער צו צווינגען די אומגליקליכע כלה זיינע, זי זאָל זיך פערנעהמען מיט פּראָסטיטוציע.

ביסלעכווייז, ביסלעכווייז האָט ער זי „אויסדרעסירט", אַז זי זאָל פערליב אַנעהמען די געסט, וואָס ער פלעגט אַרויפשיקען אין שטוב.

נעכטען אָבער האָט אורבאַנסקאַ אויסגענוצט אַ מאָמענט, ווען לוקאָווסקי האָט בשמחה'דיג גע־שיכורט מיט זיינע חברים, און זי איז אַוועק אין דער פּאָליציי מעלדען וועגען איהר טראַגעדיע. לוקאָווסקי איז תיכף אַרעסטירט געוואָרען.

א יודיש וואונדער־קינד אין לאָדז

7־יעהריג יונגעלע איז א פענאמענאלער רעכען־מייסטער

לאָדז האָט שטענדיג געהאַט אַ שם מיט איהרע וואונדער־קינדער. נישט איינער פון זיי איז אויסגע־וואַקסען צום רוהם און כבוד פון אונזער שטאָט.

די וואונדער־קינדער זענען געווען אויף יעדען געביט, סיי אין דער מוזיק, מאָלעריי אויך אין דער רעכען־קונסט. ערשט איצט ברענגט אין די פּעראייניגטע שטאַטען אַ רוהם פאַר אונזער שטאָט דער בעריהמטער רעכען־קינסטלער שלום פינקעל־שטיין, איצט קענען מיר מודיע זיין וועגען אַ נייעם רעכען־קינסטלער, ממש אַ פענאָמען, דאָס איז דער 7־יעהריגער הערשעלע סאַכאַטשעווסקי פון פּולנאָצנאַ 24.

הערשעלע האָט נעכטען צוזאַמען מיט זיין פאָ־טער בעזוכט אונזער רעדאַקציע און ממש בעוואונ־דערט מיט זיין פענאָמענאַלער רעכען קונסט. דער יונגער פענאָמען איז אַ קינד מיט אַלע קינדער גלייך, שפּילט זיך אַזוי ווי אַלע זיינע גלייכע און אין אַנדערע געביטען ווייזט ער נישט אַרויס קיין שום בעזונדערע נייגונגען, ווי נאָר ס'קומט אָבער צום רעכענען, איז גאָר עפּיס אַנדערש, דאָס קינד ווייזט דאָ אַרויס אַזאַ פענאָמענאַלען זכרון און אַזאַ קענטשאַפט, אַז ער קען זיך שוין איצט שטעלען אין איין רייה מיט גאַנץ אַנגעזעהענע רעכען־קינסט־לער, דאָס מערקווירדיגסטע דערביי איז, וואָס הער־שעלע קען נאָך נישט לעזען און שרייבען און האָט נאָך אין קיין שול נישט געלערנט.

דער קליינער רעכען־קינסטלער רעכענט נישט אויף דער פעדער, נאָר אַלץ אין זיין קליין קעפּעלע. די סאַמע קאָמפּליצירטסטע אויפגאַבען, פאַר וועלכע יעדער דורכשניטליכער מאַטעמאַטיקער וועט זיך פון גרויסע בויגענס פּאַפּיר ווערען אַדורכגעאַרבייט אין הערשעלס קעפּעלע און דאַן זאָגט ער אַרויס דעם ריכטיגען רעזולטאַט, אַזוי ווי אַן אַוטאָמאַט פון אַ ריכטער, אַזוי זיכער אַז עס מוז שטימען.

און די אויפגאַבען, וואָס מיר האָבען געגעבען דעם יונגען פענאָמען זענען נישט געווען קיין געוועהנליכע. למשל 637 צו דאָפּלען אויף 37625 איז אַ זעהר שווערער און קאָמפּליצירטער ענין, אויב מ'דאַרף דאָס מאַכען אין זכרון.

הערשעלע פרעגט נאָר איינמאָל איבער די אויפגאַבע דאַן הויבט ער אָן שפּילענדיג זיך, עפּיס צו מאַכען מיט'ן מויל און ס'דויערט נישט לאַנג און ער זאָגט אַרויס דעם אורטייל: 23,967,125.

די, וואָס האָבען צוערשט איבערגערעכענט אויפ'ן פּאַפּיר ווערען נתפּעל: ס'שטימט, ס'שטימט און ס'מוז שטימען, ווייל הערשעלע האָט טאַקע אַ פענאָמענאַלען זכרון און קען רעכענען.

און אַזוי ווייטער און ווייטער, הערשעלע ענט־פערט ריכטיג אויף יעדער געשטעלטער אויפגאַבע.

זיין פאָטער איז אין אַ פּעלעגענהייט, ער ווייס נישט וואָס ער זאָל טון מיט הערשעלע, ווי אַזוי ער זאָל איהם ווייטער בילדען און זיין ערציהונג געבען, ס'וואָלט דעריבער כדאי געווען, אַז פּעדאַגאָגען, ספּעציאַליסטען, אָדער גוטהערציגע מענשען זאָלען זיך מיט דעם פענאָמען פער־אינטערעסירען.

14 שטיק מאנופאקטור־סחורה

האט מען נעכטען געפונען פערשטעקט הינטער א קוימען

(2) נעכטען האָט דער סטרוזש פון פּיעטרי־קאָווער 16 געפונען פערשטעקט הינטער'ן קוימען 14 שטיק מאַנופאַקטור־סחורה, וואָס איז וואהרשיינ־ליך, צוגע'גנב'עט געוואָרען דורך גנבים צום אַריבערטראָגען.

די סחורה איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין אויספאָרשונגס־אַמט אויף קילינסקיעגאָ 152, און די אויספאָרשונגס־פּאָליציי בעמיהט זיך צו דערגיין פון וואַנען די גנבה שטאַמט.

וואס א שיכור קאן!

פאר נישט וועלען מיט איהם מאכען א לחיים זעצט ער מעסערס אין קאפּ

(2) ס'איז זונטאָג — אַ שעת הכושר — איז יוזעף סאָסנאָווסקי פון סלאָוויאַנסקאַ 17, אַריינגע־גאַנגען אין שענק אויף ריבנאַ גאַס אויסטרינקען אַ גלעזעל ביר.

איז ווי ער זיצט אַזוי און טרינקט, קומט צו איהם צו עפּיס אַ שיכור'ער זונטאָג־גאַסט, און זאָגט צו איהם בזה הלשון:

— ברודערקע, גיב אַ קלאַפּ מיט דיין קופּ־ליע אין מיין קופּליע! ... בנאמנות, נישטאָ נאָך אויף דער וועלט אַזאַ אשה צנועה, ווי דיין ווייב בראָנקע! ...

און אַזוי ווי סאָסנאָווסקי האָט נישט געהאַט קיין חשק צו קלאַפּען זיך מיט די קופּליעס, האָט דער שיכור ארויסגעכאַפּט אַ מעסער און צוויי מאָל אַריינגעשטאָכען איהם אין קאָפּ.

דערנאָך איז ער שנעל ענטלאָפען...

פּאָגאָטאָוויע האָט אָפּגעפיהרט דעם שווער־פערוואונדעטען סאָסנאָווסקי אַהיים.

דער „לעגיאָנען־טאג" אין לאָדז

(א) די טראַדיציאָנעלע פייערונג פונם „לעגי־יאָנען־טאָג" אין לאָדז האָט זיך אָנגעהויבען עהער־נעכטען ביינאַכט. אין שייכות דערמיט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ הונדערט־קילאָמעטערדיגער וועט־לויף פון ראָווערס.

פאַרמיטאָג זענען אויסגעלאָזט געוואָרען פּאָסט־טויבען און אַן עסקאַדרע פון אעראָפּלאַנען האָט געמאַכט אַ רייה עוואָלוציעס איבערלופטען.

פערענדיגט זענען געוואָרען די פייערונגען מיט אַ פערוויילונג אין דעם סטעפאַנסקי־פּאַרק אין רודאַ־פּאַביאַניץ.

אנ'אנדענק־טאָוועל

לכבוד דעם מארשאל פּילסודסקי

(א) נעכטען 10 אינדערפריה איז אין דער מלוכה'שער טאַבאַק־פאַבריק (קאָפּערניקאַ 62) פאָר־געקומען דאָס פייערליכע אָפּדעקען פון דעם זכרון־טאָוועל צום בעעהרען די פערדינסטען פון דעם ערשטען פּוילישען מאַרשאַל, יוזעף פּילסודסקין דער טאָוועל איז איינגעמויערט ג וואָרען אין דער וואַנד. אין דער פייערליכקייט האָבען אַנטייל גע־נומען פאָרשטייער פון דער מלוכה־מאַכט, מיליטער, געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס א. א. וו.

פון לעגיאָן א. נ. פון פּולק.

בערעק יאָסעלעוויטש

דינסטאָג, דעם 16 ד. ח. הויבט אָן דער לעגיאָן א. נ. פון פּולק. בערעק יאָסעלעוויטש די דריטע ווערבירונגס פּאַזע, וועלכע וועט דויערן ביז דעם 5 סעפּטעמבער, עס ווערען אָנגענומען יונגע־לייט פון 16 יאָהר אָן.

די קאַנדידאַטען מוזען מיטברענגען זייערע פּערזענליכע דאָקומענטען. די ווערבירונג קומט פאָר אין דער קאַנצעלאַריע פון לעגיאָן, אַלעע קאָש־טשושקי 21 אין די אָווענד־שעה'ן פון 8–10 יעדען טאָג.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

פערבאַנד־טרופּע פון א.א.פּ. אין פּוילען. אָנפיהרונג: א. בעזמאַן.

דאָס איינציגע אָפּערעטען־טעאַטער אין לאָדז!

היינט, מאָנטאַג, 9 אָווענד — גרויסע פאָלקס־פאָרשטעלונג

צו ביליגע פּרייזען

פּרייזען פון 50 גר. ביז 160

גאַסטשפּיל פון דער בעריהמטער אָפּערעטען · שוישפּילערין

מרים קאראלאווא

2 פאָרשטעלונגען פאַר 1 בילעט

1) מרים קאַראַלאָוו'ם סוקצעס פון זאַלאַטאַרעווסקי אין 3 אַקטען.

„אהו אמאמע"

רעזשי—קאַמפּאַראָו.

2) גרויסער קאָנצערט א. נ. „דאָס שענסטע־דאָס בעסטע"

אין 5 טיילען: 1) מרים קאַראַלאָווא—„אלי, אלי, למה עזבתנו"; 2) ה' קאַמבאַ־ראָוו — סימפאָניע־האַרמאָניע; 3) כ'. קאַראַלאָווא־א. טעפּנער— שפּאַנישער טאַנגאָ; 4) קאַראַלאָווא־קאַמבאַראָוו— טעפּנער — ציגיינער · ראָמאַנסען צוזאַמען מיט'ן אַנסאַמבל. 5) פינאַל. קאָנפעראַנסיע: א. טעפּנער.

אין די נאָהנסטע טעג קומט די שענסטע סענזאַצ. פּרעמיערע מיט מרים קאַראַלאָווא

טאג־נאטיצען

צדקה אויף אפּשעפּעניש

צוויי נאָטיצען האָבען מיר שוין אַדורכגע־לייגט אין דער פּרעסע, אַז דער ספּעציעלער קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפען געוואָרען פונאַנדער־צוטיילען דאָס געלד פון דעם צוגאָב־עטאַט אויף דרינגענדע הילף, האָט אָפּגעהאַלטען זיצונגען און ס'זענען בעריקזיכטיגט געוואָרען אַנ'ערך 200 ביטעס אויף אַ סומע פון קרוב 6,000 זל.

ביים לייענען די ציפערן: 200 ביטעס, 6,000 זל. קען זיך אויסדוכטען, אַז די אַרבייט איז גאָר אַ גרויסע, צוויי הונדערט פון די אָרימ־סטע יודען זענען געהאָלפען געוואָרען, מילא, איז ייער ביטע אָפּגעלעגען עטליכע חדשים אין דער קהלה, דאָך זענען זיי דאָך בעריקזיכטיגט געוואָרן.

ווען מ'נעהמט אָבער די פעדער אין האַנד אַריין און מ'הויבט אָן צו חשבונען, דערזעהט מען ערשט, אַז רער בעל־דבר איז די מיה נישט ווערט, פאַר צוויי הונדערט אָרימעלייט איז בעשטימט געוואָרען אַ סומע פון קרוב 6000 זל. דאָס הייסט מעהר ווייניגער פון 20 ביז 30 זל. פאַר יעדען. ווען מ'נעהמט נאָר אין בעטראַכט, אַז פון די הונדער־טער ביטעס, וואָס געפינען זיך אין דער קהלה זענען אויסגעזוכט געוואָרען די סאַמע דרינגענדסטע, די סאַמע נויטיגסטע, וועלען מיר זיך ערשט אי־בערצייגען, אַז די גאַנצע הילף און שטיצע איז קיין שמעק טאַבאַק נישט ווערט.

וואו זענען די אַלע פּראָיעקטען, און פּלע־נער, וואָס דער דאָזיגער קאָמיטעט האָט אַמאָל דעבאַטירט וועגען דעם, ווי אַזוי פונאַנדערצוטיילען די סומען, וואָס וועלען אַריינפאַלען פון צוגאָב־עטאַט, אַז זיי זאָלען בעקומען דעם ריכטיגען תיקון, האָבען עטליכע קאָמיטעט־מיטגלידער גע'־טענה'ט, אַז פון די דאָזיגע געלדער זאָל מען אונטערשטיצען די פערשידענע אָהן־פּראָצענטיגע גמלת־חסדים־קאַסעס, וועלכע ברענגען גרויס נוצען דער אָרימער בעפעלקערונג, האָבען אַנדערע גע'טענה'ט, אַז מ'דאַרף קודם־כל העלפען די עקסמיטירטע, אַנדערע ווידער, אַז מ'דאַרף אויס־קויפען פּאַטענטען פאַר די, ביי וועלכע ס'איז צוגענומען געוואָרען די מעגליכקייט פון עקזיסטענץ און פערדינסט.

וואו זענען אַהינגעקומען די דאָזיגע אַלע פּלענער, אַנשטאָט עפּיס צו טראַכטען, איז דער קאָמיטעט געגאַנגען אויפ'ן וועג פון לייכטסטען ווידערשטאַנד.

מ'האָט געמאַכט אַזוי ווי יענע גביר'טע, וועלכע האָט געשריגען: „וואַרפט אַרויס דעם אָרימאַן, ווייל איך קען נישט צוקוקען ווי ער פּייניגט זיך".

פון דעם צוגאָב־עטאַט דאַרף אַריינקומען אַ סומע פון 100 טויזענד זלאָטעס. ס'פערשטעהט זיך, אַז דאָס געלד פליסט שווער איין, אָבער סוף־כל־סוף איז דאָס אַ רעאַלע סומע. און אַנשטאָט צו טראַכטען וועגען אַ תכלית מיט דער דאָזיגער סומע, האָט מען גענומען די עטליכע הונדערט ביטעס פון אָרימעלייט, וואָס ליגען שוין חדשים לאַנג אין דער קהלה (אפשר נאָך פון פאַר דער צייט, איידער דער קאָמיטעט איז געשאַפען געוואָרען) און מ'גיט יעדען אויף אָפּשעפּעניש עטליכע זלאָטיס. אַזוי אַרום ווערט מען פּטור פון די אָרי־מעלייט און ס'קאָסט נישט קיין געלד פון אייגענעם בודזשעט.

מיט הונדערט טויזענד זלאָטעס האָט מען היינט געקענט העלפען עטליכע הונדערט עקסמי־טירטע, אויב דאָס געלד זאָל זיין מיטאַמאָל. מיט צעהן, פופצעהן אָדער צוואַנציג זלאָטעס איז קיי־נער, אַפילו דער אָרימסטער נישט געהאָלפען און זיין נויט ווערט אַפילו אויפ'ן מינימאַלסטען נישט געלינדערט.

דאָס איז נאָר צדקה און אָפּשעפּעניש און דאָס איז נישט געווען די מיינונג פון די איניציאַ־טאָרען פון שאַפען דעם פאָנד פאַר דרינגענדער הילף אין דער שרעקליכער אָרימקייט, וועלכע מיר האָבען ווען עס איז איבערגעלעבט.

י. ד.

לאדזער האנדעלס-קאמער בעמיהט זיך

צו בעקומען א צאל הנחה אויף קונסט-זייד

(2) די לאדזער האנדעלס-אינדוסטריע-קא־מער האט געמאכט געהעריגע בעמיהונגען ביי מאסגעבענדע פאקטארען וועגען בעקומען א צאל־הנחה אויף אפפאל פון קונסט־זייד.

לויט סטאטיסטישע דאטען פון דער קאמער, האבען גרעסערע פאבריקען אינם לאדזער קרייז איבערגעארבייט אינ'ם יאהר 1931 אנ'ערך 150 טויזענד קילא פון דעם מין רויה־שטאף און דערביי האט זיך נאך אינם פעריאד פונ'ם גרעסטען גע־ברויך, דאס הייסט, אינ'ם ערשטען קווארטאל פונ'ם היינטיגען יאהר געלאזט פיהלען אויפ'ן אינערליכען מארק א מאנגעל אין אפפאל פון קונסט־זייד.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז די טעקסטיל־אינדוסטריע בענוצט דעם דאזיגען אפפאל צו פל־ערליי פאבריקאטען.

והילד איננו...

קארטען-שווינדלער אין די גאסען

(2) אין לאדז האט זיך די לעצטע צייט פער־שפרייט א מין עפידעמיע פון שווינדלערישען קאר־טען־שפיל אויף די גאסען.

אמת, צו די גרויסע סומען פון די היימישע „באלעבאטישע" שפילען דערגרייכט עס נישט; מען שפילט נישט אין אזעלכע שכל'דיגע שפילען, ווי פאקער, פרעפעראנס, ברידזש יכדומה, אבער שפילען שפילט מען פארט, און ביי באזונדערע דורכגייער, וואס לאזען זיך אנציהען, אזוי צוזאגען, נעהמט מען צו דאס ביסעל קליינגעלד.

שפעטער לויפט מען טאקי איבער די קאמיסא־ריאטען, מען וויינט, מען קלאגט, מען גיסט מיט טרעהרען, ווי די ביבערס, אבער די וואנדערדיגע „בעלי־קאזינא" זענען שוין לאנג הפט־העט, און גיי לאדען זיי צום יבתנה תוקף.

פאליציי, וואס אנ'אמת, שלאפט נישט, און זוכט די חברה־לייט, אבער זיי פערשטייען, ווי זיך צו אסעקורירען, ווי צו היטען זיך די ביינער...

זיי ארדנען שוין אזוי איין, אז איידער ס'בער ווייזט זיך א בלויע־מארינארקע מיט מעשענע „טיט־שערס", זענען זיי שוין — ווי פריהער געזאגט — אויף יענער זייט גערעכטיגקייט...

אט האט פרייטאג אזא פערשויז זיך אוועקגע־שטעלט כלומרשט מיט א טישעל צוקערלעך אויפ'ן גרינעם מארק, און איידער, מ'האט זיך בעוויזען ארומקוקען האט ער אין א שפיל, וואס טראגט דעם נאמען „אום, צי גראד", אויסגעליידיגט די בייטעלען ביי א פאר פויערימלעך, וועלכע שטעהען נאך עד היום און קרעכצען, און סטענקען: — א, יע זו !.. א, יעזו !..

והילד איננו — און דער יונג איז אויסגע־טריקענט.

א קלאהרער, בולט'ער סימן

אז די געשיכטע חזר'ט זיך תמיד איבער

(2) נעכטען האבען מיר געמאלדען, ווי גובים האבען אויף אליע 1 מאי 9 בדיל הדל געשטעלט דעם לעטניק נח שאפירא, אזוי אז די „פאפראווקע" אויף דער זומער־וואוינונג האט זיך איהם לחלוטין נישט געלוינט...

איצט קומט אונז אויס א צווייט מאל צו מעלדען, אז נעכטען האבען ויך גנבים ווידער אריינגעקריגען אין דעמזעלבען הויז, און דאסמאל „צורעכטגעמאכט" דעם לעטניק אברהם יצחק גייפרדל, וועלכער איז צוריקגעקומען פון ווישניע־ווע גורע און געטראפען די וואוינונג זיינע אין אזא מעמד, אז ס'איז איהם פינסטער געווארען פאר די אויגען:

מען האט ביי איהם ארויסגע'גנב'עט מלבושים וועש און אנדערע חפצים פאר אנ'ערך 10,000 זלאטעס.

נישט בחנם זאגט מען: גראם־שטראם, מאך מיר א לעטניק...

די לעטניקעס קומען די גנבים צוניץ!

אזא „קונץ" פון קאזשימיעזש קונץ

בעפאלט שיכור'ערהייד פאליציאנטען און גייט „נא צאלעגא"

(פ) דער פאליציאנט יאן הלינטשאק איז נעכ־טען ביינאכט געגאנגען פון דינסט צו זיך אהיים.

פלוצים איז ער אויף פשעיאזד 47 בעפאלען געווארען פון דעם שיכור'ן אנאנטורביק קאזשימיעזש קונץ (פון וואדנע 19)) וועלכער האט זיין סקאנ־דאל אנגעהויבען פון זידלען די פאליציי, און דער־נאך מיט'ן קאפ געגעבען אזא קלאפ דעם פאליציאנט אין בויך אריין, אז יענער איז אנידערגעפאלען א פערחלש'טער...

א צופעליגער פערבייגעהער, וואס האט דאס צוגעזעהען, האט אנגעקלונגען אין נאהענטען קא־מיסאריאט און ס'האט נישט לאנג געדויערט זער־נען אנגעקומען צוהילף פאליציאנטען, וועלכען זענען דורך דעם שכור בעגעגענט געווארען מיט א שטעקען און מיט קולאקעס.

ר' קונץ האט געשלאגען און געביסען, און ארויסגעוויזען גרויס גבורה, אבער מ'האט איהם יאקאש איינגעיאגט און אויף א דראזשקע אריבע־געפעקעלט אין ארעסט, וואו עסען קאמפאט וועט מען איהם אוודאי נישט געבען.

Dr. med.
S. Małowist
ספעציאל-ארצט פאר אוירען, נאז, האלז און קעהלקאפף קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Gdańska 37, tel. 115-93.
נעמט אן פון 12 ביז 2 און פון 3 ביז 4 נאכמ.

שרודמיעסקא 15 טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15
קינסטלער-אנסאמבל פון ווילנער און ווארשעווער ארטיסטען
אונטער דער קינסטלערישער לייטונג פון מארק ארנשטיין.
היינט, מאנטאג, דעם 8-טען אויגוסט, 9 אווענט — צום 5-טען מאל
„קייטען"
צום ערשטען מאל אויף דער יוד. ביהנע!
ה. לייוויק'ס גרויסע ווערק — אין 3 אקטען, — רעזשי: ה. בוזגאן
1-טער אקט: קאטארגע-רעזשים, און דאס אנטלויפען פון תפיסה. 2-טער אקט: הונגער-שטרייק און אויסברוך פון רעוואלוציע. 3-טער אקט: ברודער-קאמף און די נקמה פון צארס דינער.
סיבירער קאטארגע-לידער.
ספעציעלע תפיסה-דעקאראציע און קאסטיומירונג
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא"
אכטונג: ארבייטער-ארגאניזאציעס, געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס און פעראיינען, קענען זיך ווענדען טעגליך פון 11—1 אין קאנצעלאריע וועגען פארשטעלונגען און הנחות פאר זייערע מיטגלידער. דירעקציע.

הבן יקיר לי... דוד

אז ער ברויך צו האבען קליינגעלד אויף צו באוויזען זיך.

(2) אברהם הערש לעשטשינסקי (פון אלטען מארק 15) האט בעמערקט פון א לענגערע צייט, אז פון זיין שטאלענער קאסעטקע אין געוועלב פעהלט איהם סיסטעמאטיש אויס געלד.

האט ער אנגעהויבען נאכקוקען, נאכצו־שפיאנירען, און איבערצייגענדיג זיך, אז ס'איז מעשי ידיו פון זיין אייגענעם זוהן, דוד, וועלכער גיט אויס גרעסערע סומען געלד אויף צו פערווי־לען זיך אין נאכט-לאקאלען מיט „פרעהליכע דאמעלעך", האט ער איהם נעכטען געפאקט ביי דער האנד.

דער פויגעל-בחור האט מיט א נאכגעמאכט שליסעלע געעפענט די קאסעטקע און ארויסגענו־מען פון דארט 30 גילדען.

דער אלטער לעשטשינסקי האט נישט לאנג געשמועסט מיט זיין בן-יקיר, נאר ער איז אוועק אין קאמיסאריאט און געמאלדען, אז דוד'ל האט איהם בע'גנבעט אויף 600 זלאטעס.

דערווייל האט פאליציי דוד'ן ארעסטירט.

פערמאסקירטער באנדיט

פיהרט אדורך א דרייסטען אנפאל אין אזארקאוו

(א) געשעהען איז עס אין אזארקאוו נעכטען אינדערפריה:

א זייגער 7 אינדערפריה, ווען וויקטאריא פיליפיאק איז צוריקגעקומען פון קאשטשאל צו זיך אהיים, האט זי אנגעטראפען אין קארידאר פון איהר הויז אויף א פערמאסקירטען באנדיט, וועלכער האט איהר, אונטער דער דראהונג פון א מעסער, טערשטופט דעם מויל און אנידערגעווארפען אויפ'ן בעט. דערנאך האט ער זי אויפגעפאדערט, אז זי זאל איהם אפגעבען איהר געלד און אז זי האט איהם אפגעגעבן די 140 דאל. וואס זי האט געהאט בעהאלטען, האט ער איהר א קלאפ געטון מיט'ן הענטעל פון מעסער איבערן קאפ און איז ענטלאפען.

די פיליפיאק איז געלעגען א לענגערע צייט א פערחלשטע, און אז זי איז שפעטער געקומען צו זיך, האט זי וועגען דעם גאנצען ענין געמאלדען אין דער פאליציי. ס'איז פעראָרדנעט געווארען אנ'אויספארשונג און צו מאכען אבלאוועס אין אזארקאוו און אין לאדזער און אין לענטשיצער קרייז. דערווייל האט מען פערהאלטען עטליכע פערדעכ־טיגע פערשוינען.

דער קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

איז די ביליגסטע איינקויפס-שטעלע

די גרעסטע טייל פון אונזערע ווירטינס האט נישט איינמאל געהאט שוין די געלעגענהייט זיך איבערצוצייגען, אז דאס איינציגע ווארען הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור (ראקא־טשינער 54, צופאהר מיט'ן טראמוואי ב' 10 און 16) איז ווירקליך די ביליגסטע איינקויפס־קוועלע אין לאדז. א דאנק דעם גרויסען אומזאץ, וואס „קאנ־סום" מאכט, ביים בערעכענען א מינימום פער־דינסט, — איז דער „קאנסום" אין דער לאגע צו־צושטעלען אלעארט סחורות, ווי: גאלאנטעריע, עלע גאנטע הערען, דאמען־און ספארט־וועש, קאנפעקציע, שיך געוועהנליכע און ספארט, ווי אויך קאלאניאל־ווארען צו פרייזען נידריגער ווי די קאנקורענץ, א ספעציעלע געלעגנהייט. פאר די ווירטינס זענען די רעשטען פון דער ווידזעווער מאנופאקטור, ווי אויך די בעוואוסטע „א. ק." אויסארבייטונגען, וועלכע עס פערקויפט דער „קאנסום" צו נישט גע־זעהענע ביליגע פרייזען, ס'איז דעריבער קיין צווייפעל נישט, אז אלע איינקויפען קען מען אמבעסטען אדורכפיהרען נאר אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ק. לייבוועבער (פריהייטס־פלאץ 2)), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטרקאווער 127), א. פערלמאן (ציגעל־גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), פ. וואויטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

ר. איזראעל

דאס בופעט-מיידעל

א סענסאציאנעל-ערארטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

89)

— איהר האט דא דערמאהנט דעם נאמען בער־גער, איך וויל אייך נישט שטערען אין אייערע אילוזיעס, אבער גלייכער וואלט געווען ווען איהר זאלט קענען איינגאנצען פערגעסען אין דעם דאזיגען בערגער איך האלט, אז ער איז איך נישט אזא גוטער פריינד, ווי איהר זענט אין דעם איבער־צייגט.

— איהר האט א טעות מאנקע, האט פראנ־קענשטיין געזאגט, דאס איז מיין הארציגסטער פריינד, ער איז איינער וואס האט זיך אינטערעסיט מיט מיין גורל, ליידער האט ער אבער גארנישט געקענט אויפטון.

— אפשר יא, אבער מיין עצה איז, און דאס איז מיר זעהר שווער געווען ביז איצט איין צו זאגען, אז איהר זאלט נישט פרובען אפילו זיך צו קאמוניקירען מיט בערגער'ן, ווייל איהר זענט פערלוירען אויף אייביג, דאס וואלט געהייסען אוועקווארפען אייער לעצטעס רעטונגס־ברעט.

— אויב אזוי בין איך איינגאנצען טויב און בלינד, איך הער גארנישט און איך זעה גארנישט, אין מיר קלייניגקייט פון מיין לעבען, און יעדער פאמיליען־אנגעלעגענהייט אפילו האב איך מיר אנ'עצה געהאלטען מיט בערגער'ן, איך האב איהם בעטראכטען פאר קלוגער פון זיך, פאר פראקטישער און זיינע עצות האבען מיר זיך אויסגעוויזען פאר ריכטיגע און נוצליכע.

— דאס אלץ וועט אויפגעקלעהרט ווער'ען, ליי־בער פראנקענשטיין, מ'דארף זיך נאר בעווארענען מיט א ביסעל געדולד און פארזיכטיגקייט, נאר נישט פערצווייפלען און אויסהאלטען אלע מיסער־פאלגען אין לעבען.

— איך האב אייך שוין איינמאל געזאגט, אז איך וועל זיין געהארכזאם ווי א קינד, איך וועל אלץ טון וואס איהר וועט מיך הייסען, איין בקשה האב איך צו אייך, ערלויבט מיר נאך איינמאל צו געהען אין שטאט אריין.

— צו ווערמען?

— צו קיינעם נישט, איך וועל זיך נישט בעמיהען מיט קיינעם צו זעהען, פערקעהרט, איך וועל אויסמיידען יעדע בעגעגעניש מיט מענשען.

— צו וואס ווילט איהר אלזא געהען אין שטאט אריין.

— איך דארף מיך דערמאנען אין דעם אלעם וואס איז פארגעקומען אין, דעם פאטאלען טאג, ווען מ'האט מיך ארעסטירט און מיך בעשולדיגט אין דעם שרעקליכען פערברעכען, איצט ווען איך האב די מעגליכקייט דארף איך מיך דערמאנען אין יעדען פרט, אפשר וועט מיר געלונגען עפיס צו פערשטעהען פון דעם, וואס איז דעמאלט פארגעקו־מען, אפשר וועל איך ווידער דערקענען די מענשען, וועלכע האבען מיך דעמאלט פערגאר'ט און אומגליקליך געמאכט, מיך וועלען זיי זיכער נישט דערקענען, נישטא קיין מענש אין דער וועלט, וועל כער זאל מיך זיי'ט די עטליכע חדשים דערקענען, איך אליין האב זיך נישט דערקענט, ווען איך האב אריינגעקוקט אין שפיגעל אריין, אויך דער אדוואקאט פארעלסקי האט מיר געזאגט, אז ס'איז קיין שום מעגליכקייט נישט פערהאן מיך אין מיין איצטיגען צושטאנד צו דערקענען.

מאנקע האט דערפון אויך געוואוסט, א חוץ דעם האט זי געוואוסט פון בעריש'ן און פון אנדערע קוועלען, אז פראנקענשטיינען זוכט די פאליציי גארנישט, אזוי ווי ער וואלט גארנישט געווען ענטלאפען און ווי ס'וואלט גארנישט געווען פאסירט. פארוואס דאס איז אזוי, דאס האט זי נאך אליין נישט געוואוסט, זאל מען פראנקענשטיינס ענטלויפען נאך גארנישט האבען בעמערקט אין פערלויף פון די 8 טעג? דאס איז אונמעגליך, דעם גערעדנק האט זי אפילו נישט צוגעלאזען צו זיך, איז נאר געבליבען די איינע השערה, אז די מאכט מורא פאר א קאמפראמיטאציע און דעריבער האט זי דעם גאנצען ענין מיט פראנקענ־שטיינס ענטלויפען נישט פערעפענטליכט. ביי דעם דאזיגען געדאנק האט זיך ערשט אנגעהויבען דער גאנצער פלאנטער, די מאכט האט דאך געהאט ארויסגעגעבען אנ'אפיציעלען קאמוניקאט, אז פראנ־קענשטיין איז געשטארבען, מ'האט איהם אויפגע־האנגען אין טורמע, און די גערעכטיגקייט האט בע קונען איהר סאטיספאקציע, נאכהער האט מען ארויס געגעבען פראנקענשטיינס טויטען קערפער און די פאמיליע האט איהם בעגראבען אויפ'ן יודישען בית עולם אזוי דאך לעבט פראנקענשטיין, ער האט מיט איהר און זי מיט איהם. דעם דאזיגען קבויל האט זי זיך אפגעזאגט אויפצופלאנטערן, אויב בעריש האט גארנישט פערשטאנען, זיי האבען קיין אנדער ברירה נישט געהאט, ווי אין דער היגזיכט צו פערלאזען זיך אויפ'ן אדוואקאט פארעלסקי, איהם אלץ איבערגעבען און ער זאל זיך דערמיט בעשעפ־טיגען.

— גוט, האט מאנקע געזאגט, איך געה צוריק אין שטאט אריין, איך וועל צוזאמען מיט בעריש'ן, געהען צום אדוואקאט פארעלסקי, אזוי ווי ער האט געהייסען אין איהר קענט אויך געהען אין שטאט אבער איך מאך אייך אויפמערקזאם, איהר זאלט זיין זעהר פארזיכטיג און נישט לאנג פער־בלייבען אין שטאט.

זיי זענען נישט געגאנגען צוזאמען, כדי אויף זיך קיין שום חשד נישט צו ציהען, מאנקע איז אריינגעפאהרען אין שטאט מיט דער באהן, פראנ־קענשטיין איז געגאנגען צופוס, ער האט אפילו נישט אין זינען געהאט עפיס אויסצושפירען אדער זיך עפיס צו דערוויסען, דאס האט דא פאר איהם נישט געהאט קיין שום אינטערעס, ער איז געגאנגען אין שטאט צוליב א גאנץ אנדערע סיבה. פראנקענשטיין האט געוואלט געהען אויף זיין אייגענעם קבר, ער האט געהערט סיי פון פארעלסקין און סיי פון מאנקען, אז ער איז בעגראבען געווארען, אז ס'שטעהט א שטיין אויף דעם קבר פון דוד פראנ־קענשטיין. ווענען האט מען דארט בעגראבען? ווער איז דאס געווען דער אומגליקליכער, וואס זיינע ביינער ליגען בעגראבען אונטער זיין נאמען, ער האט געפיהלט א בעהערפעניש זיך אויסצוווייזען אויף זיין אייגענעם קבר, בעטען מחילה ביי דעם אונבעקאנטען וואס ליגט דארט אונטער דעם שטיין. דעריבער האט ער זיך אזוי געאיסען אין שטאט אריין און איצט ווען ער איז שוין געווען אויפ'ן וועג האט דאס הארץ און די שלייפען געהאקט ווי מיט האמערס אויפ'ן בלויזען געדאנק, אז ער דערנעהנ־טערט זיך צום בית־עולם.

(פארטזעצונג קומט).

די לאדזער עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל

מארגען, דינסטאג 720 פריה פאהרט אפ פון קאלישער באהן-הויף די ערשטע גרופע פון דער לאדזער עקסקורסיע קיין ארץ-ישראל.

זי' עקסקורסיע פאהרט דורך ווארשע—שניאטין—קאנסטאנצע, פון קאנסטאנצע גייט די שיף אפ דעם 11 יולי ביז אלעקסאנדריע, פון אלעקסאנדריע קיין תל-אביב מיט דער באהן.

די צווייטע גרופע פאהרט אפ דעם 25 יולי, ווי בעקאנט ווערט די עקסקורסיע געלייטעט דורכ'ן בעקאנטען ארץ-ישראל-קענער, ציוניסטישען עסקן ה' איגנ. זשעלינסקי.

צוזאמענפאהר פון קליינע מלוכה-בעאמטע

(2) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דעם 14 און 15 ד. ח. פארקומען אין ווארשא דער 7 אלגעמיינער דעלעגאטען-צוזאמענפאהר פון דעם פערבאנד פון קליינע מלוכה-בעאמטע אין פוילען.

אין דעם דאזיגען צוזאמענפאהר וועלען אנטייל נעהמען 180 דעלעגאטען פון'ם גאנצען לאנד.

מצד לאדז וועלען דעלעגירט ווערען פאר שטעהער פון פערבאנד ביי דעם אינסטיטוט פאר'ן נצועלשאפטליכען געבראך — אפטיילונג אין לאדז.

נישט געראטענע גנבות

(2) צהערנעכטען זענען אין דעם ביורא פון דער עלעקטראווניע ארעסטירט געווארען די 2 קעשענע-גנבים: מלך גינטער (פון קילינסקיעגא 4) און שלמה גאנטשעווסקי (פון פייפער-גאס 18), בעת זיי האבן געפרובט אויסליידיגען די קעשענעס ביי א געוויסען ערחין זאמער (פון אבראמאווסקיע גאס 34).

א פאליציי-פאטרול האט נעכטען געפאקט ביי דער האנד און ארעסטירט אויף פשענדזאלניאנא 12 די דריי גנבים: יוזעף סאוויצקי, וואצלאוו ראזביצקי, און טאדעאוש גלאוואצקי (אלע פון פשענדזעלניאנא 17).

זיי האבען חשק געהאט צו בעגנבענען דארט א געוויסען טעאפיל רודאלף, וועלכער איז ארויס געפאהרען אויף זומערוואוינונג, און אז ס'איז זיי ישט געלונגען, איז — דיינו!

גע'גנב'עט עופות

און נישט ווייט מיט זיי אוועקגעפליגען

(2) נעכטען ביינאכט האט זיך א גנב אריינגעקראגען אין דער הורטאווניע פון עופות, וואס געהערט צו איינעם שייע פרידריך (אויף קילינסקיעגא 65) און געמאכט איהם דארט א וואזשנעם תכלית...

פרידריך האט תיכף געמאלדען אין דער פאליציי וועגען דעם ענין, און ס'האט נישט לאנג געדויערט—האט מען דעם גנב געכאפט: ער הייסט פעליקס קאטשמארעק (פון שענקעוויטשא 7.)

נישט בעשערט געווען ווייט אוועקצופליהען מיט די גע'גנב'עטע עופות.

מרים קאראלאווא'ס טריאומף

אין לאדזשער פילהארמאניע

היינט קומט פאר און פילהארמאניע א גרויסע פאפולערע פארשטעלונג צו ביליגע פרייזען.

מאראם קאראלאווא וועט זיך בעווייזען אין 2 פערשידענארטיגע פארשטעלונגען: אין זאלאטארעווסקי'ס שלאגער „אהן א מאמע" און אין א גרויסער קאנצערט-אפטיילונג מיט'ן פענאמענאלען טענצער ה' קאמבאראוו, דעם יונגענדליכען שוישפילער א. טעפנער צוזאמען מיט'ן גאנצען אנסאמבל. ס'ווערן אויסגעפיהרט ציגיינער-ראמאנסען און אקראבאטען-טענץ.

אין גיכען א נייע סענסאציאנעלע פרעמיערע.

פוילען איז שענער פון פראנקרייך און פון דייטשלאנד

(רייזע-איינדרוקס)

פון מאריס שווארץ

אלע אין פוילען שפילן נישט-ווילענדיג טעאטער. עס איז נישט קיין אנשטעל, נישט קיין פאזע, אלץ איז אזוי בילדליך, אזוי פיין רעוש סירט נאך פון די גאר אלטע צייטען. און איצט, ווען פוילען איז פריי, פאראדירט דאס גאנצע פאלק. יודען אזוי אנדערע אריינגערעכענט, אין רייסען די קעארויף אזש צו פראנקרייך און איבער דייטשלאנד, פון די קלענערע לענדער איז דאך אפגערעדט.

פוילען איז אינטערעסאנט און אין א געוויסען זין אריגינעלער און שענער פון פראנקרייך און פון דייטשלאנד זיכער. ווייל פוילען איז ראמאנטיש, א פערחלומטע כשופדיגקייט הילט איין פוילען, סיי די שטעט, סיי די פעלדער, לאנקעס און ספעציעל די פוילישע וועלדער, וואס פון זיי דערטראגט זיך צו דער שטאט און צו די מענשען א סודותדיגער שמייכעל. אין פוילען שמייכלען מענשען, ווי שלעכט די צייט זאל נישט זיין, און די צייט איז נישט נאר שלעכט, נאר ביטער, אבער אין פוילען שמייכעלט מען.

פוילען געפעלט מיר. אלע חסרונות קען מען איהר מוחל זיין. ווייל פוילען איז א לאנד, וואו עס זועפט זיך א לאנגער חלום, פוילען חלומט פון יום-טוב'דיגקייט אויסערליך און אינערליך, און אין א לאנד וואו מען חלומט נאך, איז גרינג צו לעבען, ווען אפילו די מאטעריעלע זייט איז א צרהדיגע. און דאס וואס פוילען שפילט און מאכט א טעאטראלישען איינדרוק, איז א גוטען סימן, ווייל א מענש דארף נישט זיין אייגטאביג, גרוי, אפגעהובעלט, און אוועקגעשטעלט אויף דער פאליצע. די שווייץ איז שעהן. דער מענש דארט איז אבער טעמפ און איינזייטיג. דאס אייגענע איז מיט די סקאנדינאווישע לענדער, און אפילו מיט ענגלאנד, דער מענש איז דארט צופיל אויסגעצויגען. ער טראגט א צו שטייפען קאלנער, ער לאכט נישט ווייל ער וויל, נאר ווייל ער מוז.

פוילען וואלט געווען א טייערע מדינה פאר יודען, ווייל דער יוד איז דארט ארויסגעוואקסען פון דער סאמע ערד, פון די פוילישע וועלדער. זיי האבען נאך אינאיינעם מיט'ן פוילישען פאלק זיך געבונטעוועט געגען די רוסען און האבען בלוט פערגאסען פאר דער פוילישער פרייהייט. און בלוט-פלעקען זאפען זיך איין אין דער ערד און לאזען איבער סמנים. און ווי דאס פוילישע פאלק זאל נישט וועלען פערדרעהען די וואנצעס און אוועקקוקען אן א זייט, וועלען זיי אומעטום דערזעהען אט יענע בלוט-צייכענס, יודישע בלוט, וואס האט רעוואלטירט און געשטרעבט צו פוילישער פרייהייט.

א חוץ ווארשע, האב איך געשפילט אין לאדז, לעמבערג, קראקע, קאליש, ביאליסטאק, גראדנע און ווילנע.

יעדע שטאט, וועלכע איז איצט פוילישע טעריטאריע, קלאגט נישט און האפט נישט, אז אמאל וועט אנדערש זיין, אז עס וועט קומען דער עסטרייכער, אדער דער רוס און וועט זיי בעפרייען פון יאך. ווייל קיינער פיהלט נישט דעם יאך. אלע שטעט פיהלען, אז זיי זע'ען מאטעריעל און גייסטיג פערבונדען אויף אייביג מיט פוילען. איך האב גערעדט מיט מענשען, יודען און נישט-יודען, און אלע זענען צופרידען מיט פוילען. מ'קען אפשר קלאגען וועגען קריזיס, אויף אנדערע צרות מען קען נישט איינשטימען מיט דער אדער יענער פארם פון רעגירונג, אבער נישט מיט דער פוילישער הערשאפט.

פרויען אלס פערברעכערינס

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

קאנט אפלויבען, ווי גוט און ליב דאס מיידעל איז געווען. „מיר האבען נאך קיינמאל נישט געהאט אין סען-לאזאר אזא פרומע נשמה". האבען געזאגט די אויפזעהערינס. „זי זינגט נאר תפלות, איז געדולדיג, געהארכזאם און גוט, ווען מען האט איהר אבער אדורכגעלייענט דעם טויט-אורטייל, האט זי פערגעסען אין איהר גאנצען פרומקייט, זי איז געווארען ווידערשפענסטיג און רייסט. ווען מען האט זי געפיהרט אויף דער גיליאטינע, האט זי געזונגען דעם דייטשען פאלקס-הימן.

— צי הרג'ענען פרויען אפטער אויס מאטעריעלע אויסרעכנונגען, אדער צוליב פערפיהרטער ליבע?

פאר דער מלחמה פלעגט זיך אפט טרעפען צוליב מאטעריעלע סבות, נאך דער מלחמה האט זיך די סיטואציע געענדערט. אזוי, א שטייגער, זענען דא נישט לאנג געזעסען אין סען-לאזאר גלייכצייטיג 22 מערדערינס, פון וועלכע נאר דריי האבען אויסגעפיהרט זייערע פערברעכענס אויס מאטעריעלע סבות. די איבריגע 19 האבען ערמארדעט זייערע ליבהאבער, מענער און חתנים אויס נקמה, אייפערזוכט, אדער עוולות, וועלכע ס'איז זיי אויסגעקומען אויסצושטעהען פון זייערע קרבנות.

כ'מוז נאך צוגעבען איין בעמערקונג. אין דער ליטעראטור, אויף דער סצענע אדער אין פילם האט זיך איינגעשטעלט יאהרען-לאנג שוין צוויי טיפען פון פרויען-ברוגעטקעס — די פערקערפערונג פון דעמאניזם און פערברעכען און „ווייסהאריגע מלאכים" — פערקערפערונג פון גוטסקייט, ליבקייט און לייטישקייט. אין דער פראקטיק איז עס גאר אנדערש. די גרעסטע פערברעכערינס זענען געוועהנליך די בלאנדע!

די איינציגע דעמאנישע ברונעטין איז געווען מאטא הארי, די בעוואוסטע טענצערין-שפיאנין, וועלכע מען האט דערשאסען אין פאריז בעת דער מלחמה.

די פערברעכערינס זענען פערביסענער, ווי די מענער און בעווייזען זעהר זעלטען ארויס חרטה צוליב זייערע פערברעכענס.

צו חרטה דארף מען האבען איינזאמקייט, כדי צו קענען פון דערווייטענס פון אלעטען, פון יעדער זייטיגער ווירקונג, זיך אפגעבען א דין-חשבון פון דעם אפגעטועניס פערברעכען. אין דער טורמע סען-לאזאר זענען אבער פערהאן געמיינזאמע קאמערן. די געזעלשאפט פון אנדערע פערברעכערינס ווירקט שלעכט אויף די פרויען.

DR. MED. J. ŁUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודביאווא 9, טעל. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פראצאווניע פון זעטפליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וקלאדעס אויף פלאטפוסען, קיגפליבע העגר און פוס, גארטען א. ז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

לאמפען

אין א גרויסען אויסוואהל מאדערנסטע סטיל-ארטען צו רעדוצירטע פרייזען

עמפפעהלט די בעקאנטע

לאמפען-פאבריק

SZ. P. SZMALEWICZ

Południowa 8, telefon 164-39

פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

לייוויק'ס „קייטען"

האבען גרויס ערפאלג אין „סקאלא"

היינט ווערט געגעבען צום 5-טען מאל אין „סקאלא"-טעאטער לייוויק'ס דראמע „קייטען".

דאס דאזיגע מייסטערווערק פון ה. לייוויק איז זעהר גוט אויפגענומען געווארן דורכ'ן לאדזער עולם, וועלכער פערפולט יעדען אוונד דאס טעאטער.

בכלל איז די דאזיגע פארשטעלונג א נייעס עס ווערט געוויזען א פולשטענדיג בילד פון די פאליטישע ארעסטירטע אויף קאטארגע און עס מאכט אויפ'ן עולם א קאלאסאלען איינדרוק.

שטורמישער ערפאלג פון „פרנסה" ביי די ווילנער

די פרייליכע מוזיקאלישע קאמעדיע „פרנסה" געהט ביי די „ווילנער" מיט א שטורמישען ערפאלג. די פארשטעלונג איז שוין בעזוכט געווארען פון טויזענדער מענשען. אלע געהען אוועק פון דער פארשטעלונג בעגייסטערט פון אויסגעצייכנעטען שפילען פון גאנצען אנסאמבל. די פרעהליכע רעוויע אין דריטען אקט ווערט דורכ'ן פובליקום הייס אפלאדירט און די טענץ און פרעכטיגע לידער מוזען ביסירט ווערען.

היינט, מאנטאג — ווידער „פרנסה".

ביי דער ווילנער טרופע

גאטעספעלד'ס קאמעדיע „פרנסה"

רעזשי מיכאל וויכערט

נישט איינמאל זענען מיר עדות, ווי דער טעאטער-עולם בעקלאגט זיך: נישטא היינט קיין ארט פאר דראמעס אין טעאטער — דראמעס האט יעדער פאר זיך אינדערהיים, נישטא היינט קיין ארט פון לעזען פראבלעמען - אין טעאטער — דאס איינציגע פראבלעם ביי די איצטיגע שווערע צייטען איז עקזיסטענץ. און דעריבער דארפען זיך די ערנסטע, די קינסטלערישע טעאטערס צופאסען צו דעם דאזיגען פערלאנג פון דער גייט אין פון פובליקום און ענדערן צייטווייליג דעם רעפערטואר אויף א לייכטע, נישט פרעטענציאנעלע קאמעדיע, וואו דער עולם זאל זיך נישט דארפן אנשטרענגען נאכ'ן פערברענגען פריי און פרעהליך אנ'אוונד.

אזוי האבען איצט אויך געטון די ווילנער אין שטאטישען טעאטער מיט'ן אויפפיהרען גאטעספעלד'ס קאמעדיע „פרנסה".

מען מוז אבער שטארק געווארענט זיין כדי נישט דורכצופאלען. ביי אזא לייכטע קאמעדיע ווי ס'איז „פרנסה" דארף מען שטארק אפגעהיטען זיין, סיי אין דער רעזשי, סיי אין דער אינטערפרעטאציע, סיי אין דער אויפפיהרונג, אין דער דעקאראציע און אין יעדען פרט, אז די פארשטעלונג זאל נישט אראפגעשליידערט ווערען צו דער מדר גהפון שונד-ביעסען.

דאס איז די „ווילנער" געלונגען מיט דער פרעמיערע פון „פרנסה"- קודם-כל איז עס צו פערדאנקען דער רעזשי פון ד"ר מיכאל וויכערט, ווען ער האט פערשטאנען די קאמעדיע אזוי אויסצושטעלען, אז זי זאל נישט אראפפאלען אין בילינען טאן, ווי דאס איז זעהר מעגליך אין עטליכע ערטער. דאס האט דער רעזשיסער צוזאמען מיט די ארטיסטען געראטעוועט דורך קאריקאטוראלען שארזש, וואס רופט ארויס א גאנץ אנדערען איינדרוק. אין אלגעמיין איז גאטעספעלד'ס „פרנסה", וואס שטיצט זיך אויף דעם איינציגען „מיספערשטענדעניש" וואס א מאן און א ווייב האבען זיך פערטרויט די ראלען און גיבען זיך אויס אלס ברודער און שוועסטער — בלויז צוליב פרנסה — א זעהר פרעהליכער פלאנטער מיט קאמישע סיטואציעס און די דריי אקטען פערלויפען אין א הייטערער און מונטערער שטימונג.

דאס איז שוין א גרויס פערדינסט, וואס ווערט נאך דערגענצט דורך דער מוזיקאלישער בעארבייטונג פון הענעך יאן, טענץ פון לאה ראטבוים און דעקאראציעס פון וו. ווײַנטרויב, וועלכע זענען אלע גוט בעקאנטע פיגורען ביי די „ווילנער". זיי אלע האבען צוגעגעבען דער פארשטעלונג פיל חן און הייטערקייט און האבען זעהר גוט פערשטאנען די אינטענץ פון רעזשיסער.

וואס שייך די אויספיהרונג גופא, האט די פארשטעלונג קיין שום שוואכען פונקט נישט. דוד ליכט (יונה בוים) איז א יונגער פעהיגער ארטיסט מיט א שולע (דוכט זיך פון שטענדיג), מיט פול פערשטענדניש און קינסטלערישע אינטואיציע, מיט קליינע אויסנאהמען אין עטליכע מאמענטען האט ער געגעבען „א גאנצען יונה".

זעהר גוט איז אויך אסתר גאלדענבערג (רויזע בוים) אין אלע דריי פערוואנדלונגען: אין ערשטען, צווייטען און דריטען אקט.

קורלענדער האט הערליך שארושירט זיין ראל און געמאכט פון איהר א קאריקאטור, ווייל אנדערש וואלט די ראל געווען איינגאנצען איבריג. צו דעם האט זיך אויך געפרובט צוצופאסען רבקה גאמארסקא.

אויך דער גאנצער איבריגער אנסאמבל: מאנסדארף (באקסער) שאפירא (שייע) קורץ (שלמה) בירנבוים (קאנדוקטאר), פאטאשינסקי (חנא), וויינשטאק (פריזיער) און לאה זילבערמאן (בערטא). האבען נישט אפגעטרעטען פון דער ליניע, וועלכע ס'האט פאר זיי אנגעצייכענט די רעושי. דעריבער איז גאטעספעלדס „פרנסה" געווארען א שעהנע, פארביגע און אנגענעהמע פארשטעלונג.

די דעקאראציעס פון וויינטרויב זענען זעהר שעהנע. הענעך קאן האט געמאכט די קאמעדיע אנגענעהמער פאר'ן אויער מיט זיין מוזיק. בעזונדערס איז איהם געלונגען דער לייט-מאטיוו און דאס רעוועלערסען-ליד.

גאטעספעלד'ס „פרנסה" וועט ווארשיינליך געבען די ווילנער פרנסה.

י. דאנסיז.

פארק **Helenów**

מארגען, דעם 9-טען אויגוסט ה. י. 8.30 אווענד גרויסער סימפאנישער קאנצערט

סאליסט: מישא פאזנאנסקי (פידל)

בענעפיס פון ארקעסטער (אין פולען צו-זאמענשטעל). אינצעלהייטען מארגען אין די אנאנסען.

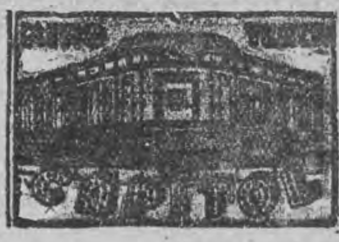

היינט פרעמיערע! מאיעסטעטיש שעהנע און דעמאנישע **Gina Manes** אין דעם צויבער-פילם פראנצויזישע פראדוקציע א. ב.

„די אוואנטוריסטין"

רעזשי פון בעריהמטען Mark de Gastyne אין אנדערע ראלען Gabriel Gabrio, Simona Geneveis טראגישע ליבעס-טראגעדיע צווישען א פאטער און א זוהן צו א פערדארבענער און פערפיהרערישער פרוי. דער צויבער און די שרעקנס פון די מאראקאנער וויסטע.

אנהויב אין וואכען-טאג 5 נאכמיטאג, שבת און זונטאג – 2 נאכמ. דער זאל איז ווענטילירט און געקיהלט! הנהלה-בילעטען גילטיג אהן אויסנאהם.

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר הראנקע אויף מילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געטענע היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכירעוויטש בעזייטיגען זיכער דעם שוועדסטען און געפעהר. ליכסטען בראך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען מיט הייל-באדעטען און ספא-ראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאקען, פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע איניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מאריש-לער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק דעם ה' ד"ר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר זיין זארגפעלטיגען פערלעגען מיר אנ'ארטאפעדישען באנדאזש. א דאנק דעם דאזיגען ארטאפעדישען באנדאזש פיהל איך מיך זעהר גוט און עס דראהט מיר נישט קיין שום געפאהר. כ'מוז בעמערקן, אז זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א נאפעל-ברוך און אלע באנדאזשען אויסגעפיהרטע אין חיץ, בערלינער און אנדערע שטעט און מוז בעטאנען אלס דאקטאר און אלס ליידענדער, אז איך דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה' ד"ר. י. ראפאפארט בעווייז איך זיין פאכמעניש פערלעגטען באנדאזש.

Doktór medycyny

M. Geller, Łódź, Kopernika 49.

דער רעיטנט קאזשימיערזש ראסמאן אין לאדז, פיעטריקאווער 72 האט דאס דאזיגע אמטליך בעשטעטיגט. do LR678

די ערשטע יודישע

ראהמען-פאבריק

פון י. צווייליך, לאדז,

נארוטאוויטשא 11, (אין הויף)

עמפפעהלט צו פאבריקס-פרייזען

זעמטליכע איינראהמונגען אין

לייסטען, ראהמען, סטיל, אוואל

ווי אויך לייסטען צו טאפעטען און גארדינען-קאסטען אין א גרויסען אויסוואהל.

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזען - ניקעל-בעטען!

מאטראצען

ספרענזשינעס „Patent"

ווירזשימאטשקעס

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL", Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

ווערקשטעל פון

שירמס

און שפאציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו האנקורענץ-פרייזען.

נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס

AMBULATORJUM WENEROLOGICZNE

przy lecznicy ZGIERSKIEJ 17

נעהמט אן טעגליך ספעצ. ארצט

Dr. H. ROZANER

פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע פון 1–2 בייטאג.

געדענקט יודען

אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פובליציסט

י. אינפעלד. לאדז

פיעטריקאווער 31 אויפנאהם-שעה'ן טעגליך פון 4–8 אוו.

זאפארט איבערצייגעבען

א געוועלב

מיט צוויי שויפענסטער און דריי צימערן. גוט פאר א מאגאזין. צו ערפאהרען: שטיינבערג, רושגאווסקא 3, טעל. 136-02. 4655

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבען קינא „טשאריי") טעל. 134-72

נעהמט אן פון ½2 – 4 און פון 7 – 8 אווענד

בעמיש:

באקטעריאלאגיש לאבאראטאריע

פון מאגיסטער

ב. שאך

פיעטריקאווער 37

פרעגט, 2 שטאק.

אנאליזען פון קאל, אורין קייטען און אנד.

מעסיגע פרייזען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע. אנציליען פון בלוט און אויסצפלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסולטאציעס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ, עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסטעמיק.

– – טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד.
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען. זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען

ווויזיט 3 זל.

מאשין-לעכער

הערן אנגענומען און אויסגעלייזען ביי ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייז פאסטענס

א קוואליפיצירטער טאפעצירער - דעקארא-טאר זוכט ארבייט. צו ערפאהרען אין טאפעצירער-פאבריק, ביי הערטס, סאלנע 6. 4726

לאקאלען

א האנדעלס - לאקאל, בעשטעהענד פון א גרויס געוועלב און א שטוב פריש רעמאנטירט צו פערגעבען. צו ערפאהרען פראנציסקאנער 13. אין ווין-האנדעל. 4704

פערשידענעס

איך געהם אן, צו ארבייטען צו וואשענע האנטשקעס, אויך ווערען פון זאפארט גע-ברויכט ארבייטער (רין) צו הענטשקעס ביי שמערן, נאוואטארגאווא 10, וו. 30. 4727

Zagubiono kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na zl. 15.– na imię E. Kirszbaum, Północna 23. 4720

מיליטער-פליכטיגע

אסאדעמיקער (סטודענטען). וועלכע ווילען זיך אין צייט פון מיליטער-אונטערזוכונג בעפרייען, דארפען זיך ווענדען צום לאנג-יעהריגען מיליטער-בעאמטען

ב. מאן.

פעטריקאווער 10

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ. בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

שייטלען מיט פאריזער שירנדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען צו ביליגע פרייזן

ביי פרוי ב. פערושוצקא, קאמיננא 5 2-טער הויף, לינקס 2-טער שטאק.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען

ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט

צו ביליגע פרייזען

און אנדולאציע

ביי קערש, סקווערגאווא 15

לינקע אפיציגע, 1-טער שטאק.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסערי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

איז איבערגעצויגען אויף

טראגוטא 8, טעל. 179-89

נעהמט אן ביז 10 פריה און פון 4–8 אווענד. פאר פרויען ספעציעל ווארטע-צימער. זונטאג און חגאות פון 11–2.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17.

טעלעפאן 116-33

נעהמען אן טעגליך ספעצ. ארצט

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק, ד"ר יוסטמאן. ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציגעט, ד"ר ראזאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר ווינבערג, ד"ר סטופעל. צאהן-ארצט גראדזינעטשיק-קראשיאווא

ווי אויך ווינטערן צו ביליגע פרייזן; רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אן פון 9 ביז 12.30 און פון 1 ביז 5–9 אוו.

זונטאג פון 10–1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד. זונטאג פון 9–1 מיטאג. 4697

אבאנעמענט-פרייז פאר'ן מאנאט – 18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט – 24 גר. אין דער פראווינץ 8 טעגליכע ...
אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים...

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. ... i D. ...